

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 25 februari 1938 kl. 10 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner nr 19 med förslag till lag om understödsföreningar m. m. samt nr 20 med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor m. m.

Kungl. Maj:t har för riksdagen framlagt två den 23 december 1937 dagtecknade propositioner, nr 19 och nr 20, vilka hänvisats till lagutskott och i ett sammanhang behandlats av andra lagutskottet.

Genom propositionen nr 19 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

1) Lag

om understödsföreningar.

Häri genom förordnas som följer:

Inledande bestämmelser.

1 §.

Med understödsförening förstås i denna lag sådan förening för inbördes bistånd, som avser att utan affärsmässigt drivande av försäkringsrörelse

bereda medlem pension efter avgång från tjänst, efter uppnående av viss ålder eller vid bestående förlust eller nedsättning av arbetsförmågan (invaliditet);

vid medlems död utbetala ett kapitalbelopp till bestridande av kostnaderna för hans begravning eller såsom understöd åt hans familj eller särskilt insatt förmånstagare;

meddela pension åt avliden medlems änka eller barn;

bereda sjukhjälp eller moderskapshjälp;

bereda understöd vid arbetslöshet;

eller idka annan till personförsäkring hänförlig verksamhet.

2 §.

Understödsförening skall registreras i enlighet med vad i denna lag sägs.

3 §.

Understödsförening skall bestå av minst etthundra eller, där föreningen allenast avser att bereda ålderspension, av minst femtio medlemmar.

Avser förening att bereda invalid- eller överlevelsepension utan samband med ålderspension, att bereda sjukhjälp i form av understöd i penningar för varje dag (*sjukpenning*) för längre tid än nittio dagar för ett sammanhängande sjuklighetstillstånd eller att meddela understöd, utgående i kapital en gång för alla (*kapitalunderstöd*), till högre belopp än femhundra kronor för en medlem, skall föreningen bestå av minst femhundra medlemmar.

Därest särskilda omständigheter därtill föranleda, må tillsynsmyndigheten beträffande viss förening medgiva undantag från tillämpningen av den för föreningen jämlikt första eller, i fråga om beredande av pension, jämlikt andra stycket gällande föreskriften angående minsta medlemsantal; och skall i sådant fall tillsynsmyndigheten bestämma det antal medlemmar, varav föreningen minst skall bestå. Beträffande befogenhet för tillsynsmyndigheten att eljest i visst fall meddela understödsförening befrielse från tillämpningen av den för föreningen gällande föreskriften angående minsta medlemsantal stadgas i 47 §.

I den mån rätten till pension grundar sig å erlagda medlemsavgifter skall pensionen utgå med fasta belopp.

Understödsförening må icke meddela kapitalunderstöd till högre belopp än fyratusen kronor för en medlem.

Där ej för visst slag av understödsförening är i lag eller författning annorlunda särskilt stadgat, äge sådan förening icke utan tillstånd av tillsynsmyndigheten utöva verksamhet, vilken är främmande för det ändamål, som avses med föreningens understödsverksamhet.

4 §.

För understödsförenings förbindelser häfta allenast föreningens tillgångar, förfallna men ej guldna avgifter inräknade.

5 §.

Innan understödsförening blivit registrerad, kan den ej förvärva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter, ej heller inför domstol eller annan myndighet söka, kära eller svara.

Handla ledamöter av föreningens styrelse eller medlemmar av föreningen eller andra å föreningens vägnar, innan den blivit registrerad, svare de, som i åtgärden eller beslut därom deltagit, för uppkommande förbindelser såsom för annan sin gäld, en för alla och alla för en.

Om understödsförenings bildande.

6 §.

Understödsförening skall för att kunna vinna registrering hava i enlighet med denna lag antagit stadgar och utsett styrelse.

7 §.

Ansökning om understödsförenings registrering skall göras av dess styrelse.

I sådan ansökning skola uppgivas:

dels styrelseledamöternas samt, där suppleanter i styrelsen utsetts, deras fullständiga namn ävensom nationalitet och hemvist,

dels ock, där befogenhet att teckna föreningens firma ej skall utövas allenast av styrelsen, vilken eller vilka, var för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än styrelseledamot eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn ävensom nationalitet och hemvist.

Vid ansökningen skola fogas:

- 1) två exemplar av föreningens stadgar;
- 2) avskrift av protokoll vid sammanträde med föreningens medlemmar, utvisande att stadgarna blivit antagna, ävensom av dylikt protokoll eller annan handling, varav framgår att styrelse blivit utsedd;
- 3) uppgift om medlemmarnas antal;
- 4) försäkringsteknisk utredning rörande beräkningen av de i stadgarna angivna avgifterna; dock att i fråga om förening, som endast skall bereda understöd vid arbetslöshet eller meddela sjukpenning för högst nittio dagar för ett sammanhängande sjuklighetstillstånd eller sjukvårdsersättning eller bägge dessa understöd i förening, i stället må vid ansökningen fogas för bedömande av nämnda avgifters tillräcklighet erforderliga uppgifter, avfattade enligt av tillsynsmyndigheten fastställda formulär.

De vid 1) och 2) angivna handlingar skola vara till riktigheten styrkta av notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter. Uppgiften om medlemmarnas antal skall vara bestyrkt genom styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter.

8 §.

Understödsförenings stadgar skola angiva:

- 1) föreningens firma;
- 2) föremålet för föreningens verksamhet;
- 3) den ort inom riket, där föreningens styrelse skall hava sitt säte;
- 4) de villkor, som skola gälla för inträde i föreningen;
- 5) understödets beskaffenhet och storlek eller grunderna för beräkande därav med angivande i fråga om kapitalunderstöd av det högsta belopp, var till sådant understöd må uppgå, ävensom tid och villkor för åtnjutande av understöden;
- 6) beloppen av de fasta avgifter, som skola erläggas till föreningen, eller grunderna för beräkande därav;
- 7) därest uttaxering å medlemmarna skall kunna äga rum, den ordning, vari beslut därom skall fattas, och de grunder, efter vilka beslutad uttaxering skall verkställas;

- 8) påföljden av försummelse att till föreningen erlægga fast avgift eller uttaxerat belopp;
- 9) grunderna för fondbildning;
- 10) huru medel, som icke äro erforderliga för löpande utgifter, skola göras fruktbärande och säkerhetshandlingar förvaras;
- 11) huru de behållna medel må användas, vilka icke skola avsättas till fond eller vilka skola från fond undantagas;
- 12) huru styrelsen skall sammansättas och grunderna för dess beslutförhet;
- 13) huru revision av styrelsens förvaltning skall ske;
- 14) därest mera än ett ordinarie föreningssammanträde skall årligen hållas, tiden för de ordinarie sammanträdenas hållande;
- 15) det sätt, varpå kallelse till föreningssammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnas kännedom, ävensom den tid före sammanträde, då föreskrivna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna;
- 16) huru i händelse av föreningens upplösning, där ej överlåtelse på sätt i 59 § sägs kommer till stånd, med behållna tillgångar skall förfaras.

9 §.

Understödsförenings firma skall innehålla ordet »understödsförening». Avser föreningen uteslutande eller huvudsakligen att bereda sjukhjälp eller avser den att bereda understöd vid arbetslöshet, må dock föreningen i stället i firman hava, i förra fallet, ordet »sjukkassa» och, i senare fallet, ordet »arbetslöshetskassa».

I understödsförenings firma må ej ordet »bolag» eller eljest något, som betecknar ett bolagsförhållande, och ej ordet »bank» intagas på sådant sätt, att därav kan föranledas det misstag, att firman innehaves av ett bolag eller av en bank. Ej heller må firman innehålla såväl ordet »ömsesidig» som ordet »försäkring». Annan förening än den, vilken i enlighet med vad därom finnes särskilt stadgat är antagen till erkänd sjukkassa eller till erkänd arbetslöshetskassa, må icke i firman hava ordet »erkänd».

Firman skall tydligt skilja sig från annan registrerad, ännu bestående understödsförenings firma.

Om medlemsförteckning.

10 §.

Över understödsförenings medlemmar skall genom styrelsens försorg hållas förteckning, upptagande deras fullständiga namn och födelseår samt tiden för inträdet i föreningen. För förening, som bereder pension, skall förteckningen jämväl omfatta pensionstagarna samt upptaga deras fullständiga namn och födelseår.

Om medlems avgång ur understödsförening.

11 §.

Medlem av understödsförening äge att efter egenhändigt underskriven uppsägning utträda ur föreningen, därest han icke på grund av viss anställ-

ning är skyldig att tillhöra densamma; dock må i stadgarna föreskrivas, att namnunderskriften å uppsägningen skall vara bevittnad, så ock att medlem under viss tid, högst ett år, efter uppsägningen skall kvarstå i föreningen.

Ej må medlem uteslutas ur förening av annan grund än stadgarna angiva.

Den, som allenast för egen pensionering är medlem av understödsförening, skall, därest icke annorlunda föreskrives i stadgarna, anses hava utträtt, då pensionsfallet för honom inträffat.

12 §.

Har medlem utträtt ur understödsförening, därur uteslutits eller avlidit, äge föreningen ändock, såframt ej i stadgarna är annorledes föreskrivet, rätt att utfå dels avgift, vilken enligt stadgarna skall erläggas för den tidsperiod, varunder avgången ägt rum, dels, därest händelse, som enligt stadgarna skall föranleda erläggandet av viss avgift, inträffat före avgången, sådan avgift, dels ock vad å den avgångne belöper enligt beslut om uttaxering, som fattats före utträdet, beslutet om uteslutningen eller dödsfallet.

Då medlem avgått ur förening, äge han eller hans rättsinnehavare icke, med mindre annorlunda är bestämt i stadgarna, rätt att utfå någon del av föreningens tillgångar.

Om avgifter.

13 §.

Understödsförening skall till verksamhetens bedrivande upptaga fasta medlemsavgifter. Dessa skola vara så avvägda, att de i förening med andra för verksamheten avsedda inkomster må antagas förslå till infriande av förfallna utfästelser, förvaltningskostnader och övriga föreningen åliggande utgifter ävensom till föreskriven fondbildning. Avgifternas upptagande må icke göras beroende av inträffade försäkringsfall. Ej heller må avgifterna utgå med olika belopp för olika grupper av föreningens medlemmar i vidare mån än som skäligen föranledes av olikhet medlemmarna emellan i avseende å försäkringsrisk eller å understödsrätt, till den del densamma grundas å erlagda medlemsavgifter. Vad i detta stycke stadgas skall, där föreningens verksamhet är uppdelad på flera verksamhetsgrenar, gälla varje sådan gren.

Skall enligt understödsförenings stadgar uttaxering å medlemmarna kunna äga rum, må sådan beslutas allenast i den händelse, att föreningens tillgångar finnas otillräckliga för verksamhetens behöriga utövande.

Om räkenskapers förande och försäkringsteknisk utredning.

14 §.

I avseende å förändret av understödsförenings räkenskaper må särskilda föreskrifter meddelas av tillsynsmyndigheten att gälla jämte dem, som föreningen jämlikt bokföringslagen har att iakttaga. Räkenskapsavslutning skall ske för kalenderår.

Är föreningens verksamhet uppdelad å flera verksamhetsgrenar, skola särskilda räkenskaper hållas för varje verksamhetsgren.

15 §.

För understödsförening skall styrelsen vart femte år, räknat från och med registreringsåret, låta upprätta och, i samband med ingivandet av de i 77 § omnämnda handlingarna, till tillsynsmyndigheten ingiva försäkringsteknisk utredning av föreningens ställning vid föregående års slut; dock att sådan skyldighet icke åligger förening, som endast bereder understöd vid arbetslöshet eller endast meddelar sjukpenning för högst nittio dagar för ett sammanhängande sjuklighetstillstånd eller sjukvårdsersättning eller bägge dessa understöd i förening.

Tillsynsmyndigheten äger, om den så finner erforderligt, ålägga förening att jämväl å annan tid än ovan sägs låta upprätta och till tillsynsmyndigheten ingiva försäkringsteknisk utredning.

Från skyldigheten att låta upprätta försäkringsteknisk utredning äger tillsynsmyndigheten helt eller delvis befria förening, då dess rörelse är av mindre omfattning eller eljest skälig anledning till sådan befrielse föreligger.

Försäkringsteknisk utredning skall enligt av tillsynsmyndigheten fastställda grunder upprättas av person, vilken innehar behörighet att utöva befattning såsom aktuarie vid livförsäkringsbolag eller av tillsynsmyndigheten förklarats behörig att upprätta utredningen. Föreningen äger att anlita tillsynsmyndigheten för utredningens upprättande och skall i sådant fall ersätta kostnaden härför med belopp, som bestämmes av nämnda myndighet.

Om fondbildning.

16 §.

Angående skyldighet för erkänd sjuk-kassa och erkänd arbetslöshetskassa att göra avsättning till fond gäller vad därom är särskilt föreskrivet.

Då bokslut är uppgjort för annan understödsförening än i första stycket sägs, skall, där bestämmelserna i 17 och 18 §§ icke gälla för föreningen, vad av föreningens inkomster ej åtgått för löpande utgifter under det år, bokslutet avser, avsättas till fond. På ansökan av föreningens styrelse äger tillsynsmyndigheten medgiva, att avsättning till fond må för visst år underlåtas eller att viss del av till fonden redan avsatta medel må från fonden undantagas, dock endast där tillsynsmyndigheten finner sådan avsättning kunna undvaras eller sådant undantagande kunna ske utan äventyrande av föreningens förmåga att fullgöra sina förbindelser.

17 §.

I försäkringsteknisk utredning, vilken jämlikt 15 § avgives av förening, som icke är antagen till erkänd sjuk-kassa och som meddelar sjukpenning för längre tid än etthundraåttio dagar för varje tidsperiod av tolv månader eller för tid utöver tre år för ett sammanhängande sjuklighetstillstånd, av förening, som meddelar kapitalunderstöd till högre belopp än femhundra kronor för en medlem, eller av förening, som bereder pension, skall såsom skuld upptagas en fond (*premiereserven*), motsvarande sammanlagda värdet av föreningens ansvarighet på grund av löpande utfästelser av understöd. Är föreningens

verksamhet uppdelad å flera verksamhetsgrenar, skall särskild premiereserv upptagas för varje verksamhetsgren.

Premiereserven skall motsvara det belopp, varmed kapitalvärdet av gällande utfästelser och på dessa belöpande framtida förvaltningskostnader överskjuter kapitalvärdet av de avgifter, förvaltningskostnadstillägg däri inräknade, som försäkringstagarna hava att ytterligare erlægga. I de återstående förvaltningskostnadstilläggen skall härvid ej medräknas något belopp avseende täckande av anskaffningskostnader. Från kapitalvärdet av föreningens förbindelse på grund av försäkring må avräknas belopp, som föreningen i enlighet med bestämmelse i stadgarna förskjutit mot säkerhet i försäkringsbrevet inom dettas återköpsvärde. Har försäkring återförsäkrats hos svenskt försäkringsbolag, vare föreningen fritagen från förpliktelsen att för det återförsäkrade beloppet göra avsättning till premiereserv. Vad sist sagts skall dock icke gälla, där återförsäkringen avser skillnaden mellan det av föreningen utfästa beloppet och för detsamma beräknad premiereserv.

Varda, sedan föreningen börjat sin verksamhet, grunderna för beräkning av premiereserv ändrade, och föranleder ändringen skyldighet att för äldre försäkringar i den försäkringstekniska utredningen upptaga premiereserv till högre belopp än efter förut gällande grunder, må tillsynsmyndigheten med avseende å fullgörandet av denna skyldighet medgiva föreningen sådant anstånd, att under viss tid, ej överstigande femton år, premiereserven för sådana försäkringar må upptagas till lägre belopp än efter de nya grunderna; dock att skillnaden årligen skall minskas i enlighet med en av tillsynsmyndigheten fastställd plan. Anstånd må ej medgivas, där det enligt verkställd undersökning icke kan förväntas, att bristen skall kunna täckas under sagda tid.

18 §.

Understödsförening, som avses i 17 §, skall jämväl bilda *säkerhetsfond* på sätt här nedan sägs.

Intill dess säkerhetsfonden uppgår till ett belopp, motsvarande en tjugondel av premiereserven, skall till säkerhetsfond avsättas den behållning, som enligt den försäkringstekniska utredningen finnes hava uppstått å rörelsen i dess helhet. Då säkerhetsfonden uppgår till ovan sagda belopp, vare avsättning till fonden ej erforderlig; nedgår fonden under samma belopp, skall avsättning därtill ånyo vidtaga.

Nedsättning av säkerhetsfond må icke utan särskilt medgivande av tillsynsmyndigheten äga rum, där sådant ej erfordras för täckande av förlust, som icke kunnat ersättas genom uppkommen årsvinst.

Under år, då försäkringsteknisk utredning icke upprättas, skall uppkommet överskott, intill dess sådan utredning ånyo upprättas, reserveras för att tagas i anspråk, därest och i den mån underskott å rörelsen uppstår eller enligt nästkommande utredning så erfordras.

19 §.

De medel, vilka enligt bestämmelserna i denna lag blivit avsatta till fond eller reserverats, skola redovisas:

- 1) i obligationer, som utfärdats eller garanterats av staten;
  - 2) i Sveriges allmänna hypoteksbanks eller konungariket Sveriges stads-
hypotekskassas obligationer;
  - 3) i fordringsbevis, utfärdade av riksbanken, bankaktiebolag eller sparbank;
  - 4) i obligationer eller andra skuldförbindelser, utfärdade eller garanterade
av svensk kommun, som till lånets upptagande eller garanterande erhållit
Konungens tillstånd;
  - 5) i skuldförbindelser, för vilka föreningen äger säkerhet genom inteck-
ning i fast egendom inom två tredjedelar av senast fastställda taxeringsvärde;
dock att i varje fall åbyggnad å egendom skall, för att inteckning i egendomen
må godkännas, vara brandförsäkrad i något med vederbörligen fastställd
bolagsordning försett brandförsäkringsbolag inom riket;
  - 6) i sådana av enskilda järnvägar eller industriella inrättningar utfärdade
obligationer, utländska statsobligationer och andra värdehandlingar, som till
sin art och till den säkerhet de erbjuda kunna anses jämförliga med några
av de vid 1)—5) nämnda; eller
  - 7) i föreningen tillhörig fastighet intill två tredjedelar av taxeringsvärdet;
skolande i fråga om brandförsäkring av åbyggnad gälla vad vid 5) stadgas.
- Förening, som enligt sina stadgar är uteslutande eller huvudsakligen av-
sedd för anställda vid visst företag, må ock fullgöra här ovan föreskriven
redovisning i sådana av företaget utfärdade skuldförbindelser, för vilka för-
eningen äger säkerhet i värdehandlingar, som avses i första stycket under
1)—4) och 6).

Om styrelse och firmateckning.

20 §.

För understödsförening skall finnas en styrelse, bestående av en eller
flera ledamöter.

Styrelsen äge, i enlighet med vad i denna lag är stadgat, förvalta för-
eningens angelägenheter. Den äge ock bemyndiga annan, vare sig inom eller
utom styrelsen, att teckna föreningens firma (*firmatecknare*). Här i stadgarna
eller av föreningssammanträde gjorts inskränkning i styrelsens rätt att utse
firmatecknare, lände den till efterrättelse.

Styrelsen väljes å föreningssammanträde; dock må i stadgarna kunna be-
stämmas, att styrelsen eller ledamot därav skall på annat sätt utses.

Styrelseledamot, så ock firmatecknare, som utom styrelsen utses, skall
vara här i riket bosatt svensk medborgare, där ej Konungen för viss förening
medgiver undantag.

Ledamot av styrelsen må ej utses för längre tid än fem år. Ändå att den
tid, för vilken styrelseledamot blivit utsedd, ej gått till ända, må han skiljas
från uppdraget genom beslut av den, som utsett honom.

Avgår av föreningen vald styrelseledamot, innan den tid, för vilken han
blivit vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det övriga styrelse-
ledamöter, såframt styrelsen ej är beslutför med kvarstående ledamöter eller
enligt stadgarna fulltalig styrelse alltid skall förefinnas, att ofördröjligen
föranstalta om val av ny ledamot.

Sker ändring i styrelsens sammansättning eller i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall styrelsens ordförande därom ofördröjligen göra anmälan för registrering.

21 §.

Styrelsen ävensom firmatecknare äge att själva eller genom ombud ej mindre i förhållande till tredje man handla å föreningens vägnar än även inför domstolar och andra myndigheter företräda föreningen. Inskränkning i den befogenhet, som sålunda tillkommer styrelsen eller firmatecknare, vare, i den mån ej annat följer av vad i denna lag stadgas, utan verkan mot tredje man, med mindre han ägt eller bort äga kännedom om inskränkningen. Bestämmelse, innefattande sådan inskränkning, må ej registreras.

Har i stadgarna eller av föreningssammanträde eller av styrelsen blivit bestämt, att rätten till firmateckning må av firmatecknare utövas allenast gemensamt med annan, lände det till efterrättelse.

22 §.

Styrelsen och firmatecknare skola i sin förvaltning av föreningens angelägenheter ställa sig till efterrättelse i stadgarna givna föreskrifter, så ock de föreskrifter, som av föreningssammanträde eller, såvitt rör firmatecknare, av styrelsen meddelas, där de ej finnas strida mot denna lag eller föreningens stadgar.

23 §.

Där ej annorlunda är bestämt i stadgarna, vare styrelsen beslutför, då mer än halva antalet ledamöter är närvarande, och gälle såsom styrelsens beslut den mening, om vilken de flesta röstande förena sig, men vid lika röstetal den mening, som biträdes av ordföranden vid sammanträdet. Till styrelsesammanträde skola dock, såvitt ske kan, samtliga ledamöter kallas.

Ledamot av styrelsen äge ej deltaga i behandling av fråga rörande avtal mellan honom och föreningen. Ej heller må han deltaga i behandling av fråga om avtal mellan föreningen och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot föreningens. Vad sålunda är stadgat äge motsvarande tillämpning beträffande gåva från föreningens sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot styrelseledamoten eller tredje man.

24 §.

Utan föreningssammanträdes bemyndigande må den, som äger företräda föreningen, ej föryttra eller med inteckning för gäld belasta föreningens fasta egendom.

25 §.

Skriftlig handling, som utfärdas för understödsförening, bör undertecknas med föreningens firma. Vid firmateckning skola de, som teckna firman, även underskriva sina namn.

Har handlingen ej undertecknats med föreningens firma och framgår ej av dess innehåll, att den utfärdats å föreningens vägnar, vare de, som underskrivit handlingen, evad densamma prövas vara för föreningen bindande

eller ej, ansvariga för vad genom handlingen må hava slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

26 §.

Angående befogenhet för styrelseledamot och firmatecknare att för föreningen mottaga stämning är stadgat i rättegångsbalken; och skall vad i sådant avseende gäller äga tillämpning jämväl då annat meddelande skall delgivas föreningen.

Vill styrelsen kära till föreningen, utlyse styrelsen föreningssammanträde för val av ombud att i den tvist föra föreningens talan. Stämning skall anses delgiven, då den blivit föredragen å sammanträdet.

27 §.

Minst en månad eller den kortare tid, som må vara bestämd i stadgarna, före det föreningssammanträde, där revisorernas berättelse skall framläggas, avlämne styrelsen till revisorerna en av styrelsens ledamöter underskriven förvaltningsberättelse.

28 §.

Styrelseledamöter, som genom att överträda denna lag eller föreningens stadgar eller eljest uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskynda föreningen skada, svare för skadan, en för alla och alla för en.

Angående styrelseledamöters skadeståndsansvar gentemot tredje man stadgas i 82 §.

29 §.

Vad i denna lag finnes stadgat om styrelseledamot äge motsvarande tillämpning å suppleant i styrelsen.

Har suppleant utövat styrelseledamots befogenhet, vare den omständighet, att förutsättningen för hans inträde i styrelsen saknats, utan verkan mot envar, som ej visas hava ägt kännedom därom.

Bestämmelse rörande den förutsättning, under vilken suppleant äger utöva styrelseledamots befogenhet, må ej registreras.

Om revision.

30 §.

Styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skola granskas av minst två revisorer.

Revisorerna väljas å föreningssammanträde; dock må i stadgarna kunna bestämmas, att revisorer skola på annat sätt utses.

Till revisor må ej utses den, som är i föreningens eller styrelseledamots tjänst.

Den tid, för vilken revisor utses, må ej utgå före nästa ordinarie sammanträde, vid vilket revisorernas berättelse framlägges, och ej omfatta längre tid än fyra år. Revisor må, ändå att den tid, för vilken han blivit utsedd, ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut av den, som utsett honom.

Avgår av föreningen vald revisor, innan den tid, för vilken han blivit

vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det styrelsen att ofördröjligen föranstalta om val av ny revisor.

31 §.

Styrelsen skall bereda revisor tillfälle att när som helst inventera föreningens kassa och övriga tillgångar samt granska föreningens alla böcker, räkenskaper och andra handlingar; och må av revisor begärd upplysning angående förvaltningen ej av styrelsen förvägras.

Vid fullgörande av sitt uppdrag hava revisorerna att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som av föreningen meddelas och ej avse inskränkning i deras i lag stadgade befogenhet eller eljest strida mot lag eller författning eller mot föreningens stadgar.

Revisorerna skola över granskningen avgiva en av dem underskriven berättelse, som, efter det styrelsen lämnats tillfälle att taga del av densamma, skall jämte styrelsens förvaltningsberättelse framläggas å det i 36 § första stycket nämnda föreningssammanträdet.

Angående revisorers befogenhet att påfordra utlysande av extra förenings-sammanträde stadgas i 37 §.

32 §.

Hava revisorer i sin berättelse eller annan handling, som framlägges å föreningssammanträde, mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som av dem granskats, eller vid fullgörandet av sitt uppdrag visat vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, föreningen ansvariga för all därav uppkommande skada, en för alla och alla för en.

Om föreningssammanträde.

33 §.

Föreningssmedlems rätt att deltaga i handhavandet av föreningens angelägenheter utövas å föreningssammanträde; dock må i stadgarna bestämmas, att vissa ärenden, som ej enligt denna lag skola handläggas å föreningssammanträde, må i annan ordning avgöras.

Ej må någon själv eller genom ombud eller såsom ombud för annan deltaga i behandling av fråga rörande avtal mellan honom och föreningen. Ej heller må han deltaga i behandling av fråga om avtal mellan föreningen och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot föreningens. Vad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande gåva från föreningens sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot honom eller tredje man. Styrelseledamot må ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för vilken han är ansvarig, eller i val av revisor.

34 §.

Å föreningssammanträde må ärende, som ej blivit i kallelsen till sammanträdet angivet, ej till avgörande företagas, där det ej enligt stadgarna skall

förekomma å sammanträdet eller omedelbart föränledes av ärende, som där skall avgöras; dock att ärende, vilket ej angår ämne som i 42 eller 43 § avses, jämväl må till avgörande företagas, så framt tre fjärdedelar av de närvarande därtill giva sitt samtycke.

Hava de ärenden, som skola företagas till behandling å förenings-sammanträde, blivit medlemmarna särskilt meddelade på sätt och å tid före sammanträde, som i stadgarna angivas, vare så gillt, som om ärendena varit upptagna å kallelsen till sammanträdet.

Där för giltighet av beslut erfordras, att det fattas å två på varandra följande förenings-sammanträden, må kallelse till andra sammanträdet ej ske, innan det första hållits.

Över beslut, som å förenings-sammanträde eller annorledes av föreningen fattas, skall genom styrelsens försorg föras protokoll. Senast fyra veckor från beslutets dag skall protokollet vara tillgängligt för föreningsmedlemmarna.

35 §.

Jämte vad i 33, 34, 42 och 43 §§ är stadgat om utövande av rösträtt och fattande av beslut, gälle, där ej annorlunda finnes bestämt i stadgarna:

att varje medlem äger deltaga i handhavandet av föreningens angelägenheter;

att varje medlem äger en röst;

att medlem är berättigad att överlåta sin rösträtt å annan medlem;

att ingen må på grund av fullmakt utöva rösträtt för mer än en medlem;

att såsom föreningens beslut gäller den mening, för vilken de flesta rösterna avgivas; och

att, vid lika röstetal, val avgöres genom lottning, men i andra frågor den mening gäller, som biträdes av ordföranden.

36 §.

Före den 1 augusti varje år skall hållas ordinarie förenings-sammanträde, vid vilket revisorernas berättelse framlägges.

Å detta sammanträde skall frågan om beviljande av ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid, berättelsen omfattar, företagas till avgörande.

Frågan om ansvarsfrihets beviljande må kunna uppskjutas till avgörande vid nytt sammanträde.

Konungen må i fråga om viss förening medgiva, att sådant sammanträde, som i första stycket sägs, hålles allenast vartannat eller vart tredje år, och meddela i anledning därav erforderliga bestämmelser om avgivande av styrelsens och revisorernas berättelser samt om de i 77 § omnämnda handlingarnas ingivande till tillsynsmyndigheten.

37 §.

Styrelsen äge, när den finner lämpligt, kalla föreningens medlemmar till extra förenings-sammanträde.

Revisorerna må, om deras granskning föränleder därtill, skriftligen med angivande av skälet påfordra, att styrelsen skall utlysa extra förenings-samman-

träde att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske. Har sådan påfordran skett, skola revisorerna ofördröjligen giva tillsynsmyndigheten underrättelse därom. Efterkommer styrelsen ej inom en vecka revisorernas påfordran, äge de själva utlysa föreningssammanträde. Äro ej samtliga revisorer ense om sammanträdet utlysande, gälle den mening, varom de flesta förena sig, eller, vid lika röstetal, deras mening, som anse extra sammanträde ej böra hållas.

Extra föreningssammanträde skall ock av styrelsen utlysas, då det för uppgivet ändamål skriftligen påfordras av minst en tiondel av samtliga röstberättigade eller det mindre antal, som må vara bestämt i stadgarna.

Då förslag om överlåtelse av förenings rörelse eller någon del därav på ett för ändamålet bildat ömsesidigt försäkringsbolag genom beslut å föreningssammanträde slutligen antagits samt enligt lagen om försäkringsrörelse särskilt sammanträde skall hållas för val av styrelse och revisorer för bolaget, åligger det föreningens styrelse att utlysa nämnda sammanträde i den ordning, som skall gälla om kallelse till ordinarie bolagsstämma.

38 §.

Underlåter styrelsen att i föreskriven ordning kalla föreningens medlemmar till ordinarie föreningssammanträde, eller har styrelsen ej senast två veckor efter påfordran, varom i 37 § tredje stycket är sagt, eller, i det fall, varom i 37 § fjärde stycket förmäles, efter däri nämnda beslut, utlyst sammanträde att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske, har tillsynsmyndigheten att på anmälan av föreningsmedlem ofördröjligen utlysa sammanträde.

Tillsynsmyndigheten äge ock, när helst den finner det nödigt, anmoda styrelsen att utlysa föreningssammanträde. Efterkommer styrelsen ej inom en vecka sådan anmodan, må tillsynsmyndigheten själv utlysa sammanträdet.

39 §.

I understödsförenings stadgar må bestämmas, att föreningssammanträdes befogenhet skall helt eller delvis utövas av därtill utsedda personer. Sammanträde, som av dessa personer hålles, vare såsom föreningssammanträde ansett; dock att dylik person ej äger överlåta sin rösträtt å sammanträde på annan.

Om talan mot styrelse eller revisorer.

40 §.

Varder talan å styrelsens förvaltning under den tid, revisorernas berättelse omfattar, ej anställd inom ett år från det berättelsen framlades å föreningssammanträde, vare så ansett, som om ansvarsfrihet blivit styrelsen beviljad.

Utän hinder därav, att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen, som grundas därpå, att styrelseledamot begått brottslig handling, kunna mot honom anställas, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen avsett även den handling.

Talan mot revisorer enligt 32 § må ej anställas, sedan två år förflutit från det revisorerernas berättelse framlades å föreningssammanträde, utan så är, att talan grundas därpå, att brottslig handling blivit begången.

41 §.

Avträdes understödsförenings egendom till konkurs efter ansökning, som gjorts inom två år från det revisorerernas berättelse framlades å föreningssammanträde, äge konkursboet att anställa klander å förvaltningen för den tid, berättelsen avser, ändå att ansvarsfrihet blivit styrelsen beviljad, ävensom att mot revisorerna anställa sådan talan, som omförmäles i 32 §.

Talan, som ovan i denna paragraf sägs, skall anhängiggöras inom en månad från utgången av den för bevakning av fordringar utsatta tid eller, där tiden för talans anställande av föreningen då ännu ej gått till ända, inom utgången av den tid. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

Om ändring av understödsförenings stadgar och vissa andra fall, då särskilda bestämmelser gälla angående giltighet av föreningsbeslut.

42 §.

Beslut om ändring av understödsförenings stadgar vare ej giltigt, med mindre samtliga röstberättigade förenat sig därom eller beslutet fattats å två på varandra följande föreningssammanträden, därav minst ett ordinarie, och å det sammanträde, som sist hålles, biträts av minst två tredjedelar av de röstande. Har beslut om sådan ändring i erkänd sjukkassas eller erkänd arbetslöshetskassas stadgar, som må erfordras för erkännandets bibehållande, å sammanträde biträts av minst tre fjärdedelar av de röstande, vare det ock gillt.

Skall sådan ändring av stadgarna, att däri upptages någon förut icke angiven grund för medlems uteslutande ur föreningen, avse jämväl dem, som vid frågans avgörande voro medlemmar av föreningen, vare beslutet ej giltigt med mindre samtliga medlemmarna lämnat sitt samtycke därtill.

För giltighet av beslut om stadgeändring erfordras jämväl, utöver vad i första eller andra stycket sägs, att beslutet varder gillat av tillsynsmyndigheten. Vid dess prövning skall nämnda myndighet särskilt tillse, att icke genom detsamma vissa medlemmar eller andra understödsberättigade otillbörligt gynnas på övriga medlemmars eller understödsberättigades bekostnad.

Är för giltighet av beslut om stadgeändring något ytterligare villkor bestämt i stadgarna, lände ock det till efterrättelse.

Stadgeändring, som avser inskränkning av rätt till understöd, äge ej tillämpning i fråga om rätt till pension eller sjukhjälp, med avseende å vilken pensionsfallet eller sjukdomsfallet inträffat innan beslutet om ändringen fattades eller, där beslutet för att bliva giltigt måst fattas å flera sammanträden, innan beslutet fattades å det sista sammanträdet.

43 §.

För giltighet av beslut om understödsförenings trädande i likvidation i andra fall, än i 47, 64 och 66 §§ sägs, gälle de i 42 § första stycket första punkten samt tredje och fjärde styckena stadgade villkor.

Lag samma vare angående beslut om överlåtelse av understödsförenings rörelse eller viss del därav på sätt i 59 och 66 §§ förmäles. I fråga om beslut om överlåtelse av viss del av erkänd sjukkassas rörelse skall, där överlåtelsen erfordras för bibehållande av erkännandet, vad i 42 § första stycket andra punkten stadgas äga motsvarande tillämpning.

Måste beslut, varom ovan i denna paragraf förmäles, för att bliva giltigt fattas å flera sammanträden, skall vad i 58, 59 eller 66 § sägs angående tiden för beslutets fattande avse tiden för dess fattande å det sista sammanträdet.

44 §.

Beslut om ändring av understödsförenings stadgar skall av styrelsens ordförande ofördröjligen anmälas för registrering och må ej gå i verkställighet, innan registrering skett. Vid anmälan skall fogas, i två exemplar, av notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkt avskrift av protokoll, som förts i ärendet.

Beslut, varom i 42 § eller 43 § första stycket förmäles, må icke för gillande underställas tillsynsmyndigheten annorledes än genom beslutets anmälände för registrering.

Beslut, varom i 43 § andra stycket förmäles, skall ofördröjligen anmälas hos tillsynsmyndigheten för gillande. Berörda anmälan skall göras, där beslutet avser överlåtelse som i 59 § sägs, av likvidatorerna, och, där beslutet avser överlåtelse som i 66 § sägs, av styrelsens ordförande. Vid densamma skall fogas av notarius publicus eller med likvidatorernas eller styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkt avskrift av såväl protokoll, som förts i ärendet, som ock å föreningssammanträde i ärendet framlagda handlingar.

Om klander av understödsförenings beslut.

45 §.

Menar styrelsen eller ledamot därav eller föreningsmedlem, att understödsförenings beslut icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot denna lag eller föreningens stadgar, äge därå tala genom stämning å föreningen inom tre månader från beslutets dag. Försummas det, vare rätt till klandertalan mot beslutet förlorad.

Vill styrelsen anhängiggöra klandertalan, vare lag som i 26 § andra stycket sägs; dock skall styrelsens rätt till talan anses bevarad, om det där omförmälda föreningssammanträdet blivit inom ovan i denna paragraf stadgad tid utlyst att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske.

Har klandertalan anhängiggjorts, äge domstolen, när skäl därtill förekommer, att, innan slutligt utslag i målet meddelas, förordna, att klandrade beslutet ej må verkställas. Om förordnandet skall, där klandrade beslutet är av beskaffenhet att det bör registreras, underrättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg avsändas för registrering.

Domstols utslag, varigenom understödsförenings beslut upplävt eller ändrats, gälle jämväl för de medlemmar, som ej instämt klandertalan.

Om likvidation och upplösning.

46 §.

Saknar understödsförening till registret anmäld, behörig styrelse, vare föreningsmedlem eller borgenär, så ock envar annan, vars rätt kan vara beroende därav, att någon finnes, som äger företräda föreningen, ävensom tillsynsmyndigheten berättigad att hos rätten eller domaren göra ansökning, att föreningen må förklaras skyldig att träda i likvidation. Kungörelse om ansökningen med uppgift om tiden, när densamma kommer att prövas av rätten, skall av rätten eller domaren utfärdas och minst tre månader före nämnda tid införas i allmänna tidningarna, så ock i tidning inom orten. Rätten eller domaren äge ock, där så äskas, förordna en eller flera sysslomän att emellertid taga föreningens egendom under vård och bevaka dess angelägenheter. Styrkes på utsatta tiden, att anmärkta förhållandet fortfar, förklare rätten, att föreningen skall träda i likvidation, och förordne en eller flera likvidatorer att verkställa densamma.

Om förordnande av syssloman skall underrättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg avsändas för registrering.

47 §.

Understödsförening skall ock träda i likvidation, då förhållande inträffat, på grund varav enligt bestämmelse i stadgarna föreningen skall upphöra med sin verksamhet.

Har medlemsantalet i annan understödsförening än erkänd sjukkasse eller erkänd arbetslöshetskassa nedgått under det, vartill medlemmarna enligt 3 § eller tillsynsmyndighetens med stöd därav meddelade beslut minst skola uppgå, åligger det styrelsen att ofördröjligen därom göra anmälan hos tillsynsmyndigheten.

I anledning av anmälan, som nu sagts, har tillsynsmyndigheten att efter prövning av föreliggande omständigheter så snart ske kan meddela beslut, huruvida det må vara föreningen medgivet att på särskilda villkor fortsätta sin verksamhet med mindre antal medlemmar än tidigare varit bestämt. Såsom sådant särskilt villkor skall angivas visst tal, under vilket föreningens medlemsantal ej må nedgå.

Har tillsynsmyndigheten beslutat icke lämna medgivande, som i nästföregående stycke sägs, eller har sådant medgivande lämnats samt föreningens medlemsantal därefter nedgått under det nya talet och detta icke inom tre månader åter uppnåtts, skall föreningen träda i likvidation.

48 §.

Har understödsförening beslutat att träda i likvidation, eller skall eljest av anledning, som i 47, 64 eller 66 § sägs, likvidation verkställas, varde å föreningssammanträde en eller flera likvidatorer valda att verkställa likvidationen. I stadgarna må bestämmas, att en eller flera likvidatorer skola på annat sätt utses att jämte de å föreningssammanträde valda deltaga i likvidationen.

Då understödsförening kommit i likvidation, skall, utom i det fall att likvidation inträtt enligt 66 §, tillsynsmyndigheten förordna en god man, som har dels att såsom likvidator med den eller de övriga likvidatorerna deltaga i likvidationen och dels att, där så ske kan, åvägbringa förslag till överlåtelse av föreningens rörelse på understödsförening eller försäkringsbolag, som förut finnes eller som skall bildas för rörelsens övertagande. Finner tillsynsmyndigheten på grund av likvidationsboets enkla beskaffenhet och ringa storlek eller av annan orsak ej erforderligt, att god man deltagar i likvidationen, och är det uppenbart, att skälig överlåtelse av föreningens rörelse ej kan komma till stånd, må tillsynsmyndigheten underlåta att förordna god man eller, om förordnande redan meddelats, återkalla detsamma. Meddelande eller återkallande av dylikt förordnande skall ofördröjligen registreras. Gode mannen äger att av likvidationsboet uppbära arvode till belopp, som bestämmas av tillsynsmyndigheten.

49 §.

Utser understödsförening ej likvidatorer, ehuru sådant förhållande inträffat, som jämlikt 47 § fjärde stycket eller 64 § påkallar likvidation, svare de, som med vetskap om förhållandet deltaga i beslut om fortsättande av föreningens verksamhet eller handla å dess vägnar, för uppkommande förbindelser, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

50 §.

Har sådant förhållande inträffat, som jämlikt bestämmelse i 47, 64 eller 66 § påkallar likvidation, och varder ej inom en månad därefter till registret, enligt vad nedan sägs, anmält, att föreningen trätt i likvidation, förklara rätten, på ansökan av medlem eller styrelseledamot eller tillsynsmyndigheten och efter föreningens hörande, att föreningen skall träda i likvidation; och förelägge rätten föreningen att inom viss tid, ej understigande en månad, utse en eller flera likvidatorer, vid äventyr att förordnande i sådant hänseende eljest meddelas av rätten.

51 §.

Finnes understödsförening, som enligt anmälan till registret trätt i likvidation, sedermera sakna till registret anmälda, behöriga likvidatorer, vare medlem eller borgenär, så ock envar annan, vars rätt kan vara beroende därav, att någon finnes, som äger företräda föreningen, ävensom tillsynsmyndigheten berättigad att hos rätten eller domaren göra ansökning om utseende av likvidatorer; och skall i övrigt vad i 46 § är stadgat i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

52 §.

Likvidator skall vara här i riket bosatt svensk medborgare, där ej Konungen för viss förening medgiver undantag.

Uppdraget att vara likvidator anses gälla intill dess likvidationen blivit avslutad, men må när som helst återkallas av den, som meddelat uppdraget.

Avgår likvidator, innan han fullgjort sitt uppdrag, och finnes ej suppleant,

åligger det övriga likvidatorer att ofördröjligen föranstalta om utseende av ny likvidator.

53 §.

Likvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla, att föreningen trätt i likvidation. Därvid skola uppgivas

dels likvidatorernas samt, där suppleanter utsetts, deras fullständiga namn ävensom nationalitet och hemvist,

dels ock, där befogenhet att teckna föreningens firma ej skall utövas allenast av likvidatorerna gemensamt, vilken eller vilka, var för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än likvidator eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn ävensom nationalitet och hemvist.

Avgår likvidator eller suppleant eller utses ny sådan eller sker ändring i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall ock därom anmälan för registrering ofördröjligen göras av likvidatorerna.

Vid anmälan av sådant beslut om förenings trädande i likvidation, som i 43 § första stycket sägs, skall fogas av notarius publicus eller med likvidatorernas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkt avskrift av protokoll, som förts i ärendet.

54 §.

Då likvidatorer utsetts, skall, utom i det fall att likvidation inträtt enligt 64 §, styrelsen ofördröjligen göra redo för sin förvaltning under den tid, för vilken densamma ej förut blivit granskad.

Styrelsens redovisning skall av likvidatorerna ofördröjligen överlämnas till revisorerna, som hava att granska densamma och däröver inom fyra veckor avgiva skriftlig berättelse. Redovisningen jämte revisorernas berättelse framläggas av likvidatorerna, så snart ske kan, å förenings sammanträde; och skall å det sammanträde till behandling företagas frågan om beviljande av ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid, redovisningen omfattar. Om behandling av denna fråga samt om rätt att tala å styrelsens förvaltning äge vad i 36, 40 och 41 §§ finnes stadgat motsvarande tillämpning.

55 §.

Likvidatorerna åligger att ofördröjligen söka kallelse å föreningens okända borgenärer samt att förteckna dess tillgångar och skulder.

56 §.

Likvidatorerna äge ej utan särskilt, av föreningen erhållet bemyndigande avyttra dess fasta egendom annorledes än genom försäljning å offentlig auktion. Hava likvidatorerna förordnats enligt 78 §, må ej heller lös egendom utan föreningens särskilda bemyndigande av dem försäljas på annat sätt än nu är sagt; och må, innan beslutet om förordnandet vunnit laga kraft, likvidatorerna ej utan föreningens samtycke vidtaga några likvidationsåtgärder utan allenast taga föreningens egendom under vård och bevaka dess angelägenheter.

I övrigt skall om likvidatorers befogenhet att företräda föreningen och om deras rättigheter, så ock om deras skyldigheter gälla i tillämpliga delar vad angående styrelse eller styrelseledamot i denna lag är stadgat; dock att vad i 22 § är stadgat ej skall äga tillämpning å likvidatorer, som förordnats enligt 78 §, eller å av tillsynsmyndigheten förordnad god man, som skall med sådana likvidatorer deltaga i likvidation.

God man äger att utlysa extra föreningssammanträde för behandling av fråga rörande likvidationen samt att, utan hinder av beslut om delning av likvidationsboets förvaltning, deltaga i förvaltningens alla delar.

57 §.

Skriftlig handling, som utfärdas för understödsförening i likvidation, bör undertecknas med föreningens firma med tillägg av orden »i likvidation». Har tillsynsmyndigheten förordnat god man, skall firman tecknas av denne i förening med den eller dem, som eljest äro berättigade att teckna firman. Vid firmateckning skola de, som teckna firman, även underskriva sina namn.

Har under handlingen ej föreningens firma tecknats på sätt här ovan är sagt och framgår ej av handlingens innehåll såväl att den utfärdats å föreningens vägnar som ock att föreningen är i likvidation, vare de, som underskrivit handlingen, evad densamma prövas vara för föreningen bindande eller ej, ansvariga för vad genom handlingen må hava slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

58 §.

Medan föreningen är i likvidation, må icke antagas ny medlem eller lämnas förskott å framtida understöd; och skall vad stadgarna må innehålla om rätt att vid medlems avgång ur föreningen utfå någon del av föreningens tillgångar ej under nämnda tid äga tillämpning beträffande medlem, som avgått efter det beslutet att föreningen skulle träda i likvidation fattades av föreningen eller meddelades av domstol.

Under likvidationstiden skola ej heller de fasta avgifter och uttaxerade belopp utkrävas eller de understöd utgivas, som förfallit till betalning efter det beslutet att föreningen skulle träda i likvidation fattades av föreningen eller meddelades av domstol. Pensionsbelopp, som förfallit till betalning efter nämnda tidpunkt, må dock utbetalas, därest pensionsfallet inträffat före samma tidpunkt och utbetalningen kan ske utan förnärmande av den rätt, som tillkommer borgenär, medlem eller annan understödsberättigad.

59 §.

Vid understödsförenings likvidation må sådan överlåtelse av föreningens rörelse, som omförmåles i 48 §, eller fördelning av föreningens tillgångar icke äga rum, förrän den i kallelsen å föreningens okända borgenärer utsatta inställedag är förbi och all veterlig gäld blivit betald, däri inbegripet understöd, som förfallit till betalning innan beslutet att föreningen skulle träda i likvidation fattades av föreningen eller meddelades av domstol, ävensom ogulden andel i föreningens tillgångar, vilken enligt stadgarna tillkommer

före sistnämnda tidpunkt avgången medlem eller hans rättsinnehavare. Är någon del av gälden tvistig eller icke förfallen och kan förty eller av annan orsak betalning ej ske, skola till samma gälds betalning erforderliga medel innehållas.

Därest förslag till överlåtelse av föreningens rörelse kan åvägabringas, skall gode mannen utlysa föreningssammanträde för behandling av detsamma. Å det eller de sammanträden, varå förslaget behandlas, skall gode mannen framlägga: där överlåtelsen skall ske på en befintlig understödsförening, ett befintligt ömsesidigt försäkringsbolag eller ett försäkringsaktiebolag, av nämnda förening eller bolag avgivet anbud å rörelsens övertagande; där överlåtelsen skall ske på en understödsförening, som skall bildas för detta ändamål, förslag till villkor för överlåtelsen och till stadgar för föreningen; eller, där överlåtelsen skall ske på ett ömsesidigt försäkringsbolag, som skall bildas för detta ändamål, förslag till villkor för överlåtelsen samt till bolagsordning och bestämmelser angående grunderna för bolagets verksamhet. Bereder föreningen pension, skall, såvida icke annorlunda finnes bestämt i stadgarna, med avseende å överlåtelse av rörelsen iakttagas, att rätt till pension, därest pensionsfallet inträffat innan beslutet att föreningen skulle träda i likvidation fattades av föreningen eller meddelades av domstol, skall äga företräde framför övriga rättigheter till framtida understöd. Efter det beslut om överlåtelsen blivit gillat av tillsynsmyndigheten samt, där överlåtelsen sker på en understödsförening eller ett ömsesidigt försäkringsbolag, som bildats för detta ändamål, berörda förening eller bolag registrerats, skall den förening eller det bolag, varpå överlåtelsen sker, anses hava inträtt uti den i likvidation varande föreningens rättigheter och skyldigheter, och skola sistnämnda förenings återstående tillgångar och handlingar överlämnas till den andra föreningen eller bolaget.

Kan förslag till överlåtelse av föreningens rörelse ej åvägabringas eller kommer av annan anledning överlåtelse icke till stånd, skola de bestämmelser, stadgarna innehålla angående förfarandet med föreningens behållna tillgångar vid dess upplösning, gå i verkställighet.

60 §.

Sedan likvidatorerna fullgjort sitt uppdrag, skola de, så snart ske kan, å föreningssammanträde framlägga redovisning för sin förvaltning.

61 §.

Då likvidatorerna å föreningssammanträde framlagt redovisning för sin förvaltning, anses föreningen upplöst; och skola likvidatorerna ofördröjligen därom göra anmälan för registrering.

Vid anmälan skall fogas bestyrkt avskrift av protokoll, som förts i ärendet, ävensom bevis om dagen för utfärdandet av kallelsen å föreningens okända borgenärer.

62 §.

Åtnöjes medlem eller annan understödsberättigad ej med likvidatorernas redovisning, skall han genom stämning anhängiggöra sin talan hos domstol

inom ett år från den dag, då redovisningen framlades å föreningsssammanträde. Försummas det, have han förlorat sin talan.

63 §.

Avträdes understödsförenings egendom till konkurs, skall underrättelse om konkursen samtidigt med kungörelsen därom genom konkursdomarens försorg avsändas för registrering.

Under konkursen företrädes föreningen såsom konkursgäldenär av styrelsen eller, om sysslomän enligt 46 § eller likvidatorer varit utsedda, då beslutet om egendomsavträde meddelades, av dessa. Under konkursens fortgång må dock i behörig ordning kunna utses styrelse i stället för sysslomän, som förordnats enligt nämnda paragraf, ävensom utses nya styrelseledamöter eller nya likvidatorer.

Var föreningen ej i likvidation, då dess egendom avträdde till konkurs, skall, intill dess konkursen avslutats eller, där konkursen lämnat överskott, föreningen enligt 64 § trätt i likvidation, vad i 58 § stadgas om förening, som är i likvidation, äga tillämpning å föreningen; dock med iakttagande därav, att vad i sistnämnda paragraf sägs angående den tid, då beslutet att föreningen skulle träda i likvidation fattades av föreningen eller meddelades av domstol, i stället skall avse tiden för beslutet om egendomsavträde samt att bestämmelsen rörande utbetalning i visst fall av pensionsbelopp icke må tillämpas före konkursens avslutande.

64 §.

Finnes efter konkursens avslutande ej överskott, anses föreningen upplöst, då konkursen avslutats. Det åligger dem, som under konkursen sist företrätt föreningen såsom konkursgäldenär, att om föreningens sålunda skedda upplösning ofördröjligen göra anmälan till registret.

Var föreningen ej i likvidation, då dess egendom avträdde till konkurs, och finnes efter konkursens avslutande överskott, skall föreningen träda i likvidation. Därvid skall iakttagas, att vad i 58 och 59 §§ sägs angående den tid, då beslutet att föreningen skulle träda i likvidation fattades av föreningen eller meddelades av domstol, i stället skall avse tiden för beslutet om egendomsavträde.

65 §.

Hava vid understödsförenings likvidation tillgångarna fördelats eller överlämnats till någon, som enligt stadgarna är berättigad att övertaga dem, utan att betalning för gälden erlagts eller innehållits, eller befinnas innehållna medel ej lämna tillgång till gälds betalning, vare i händelse av föreningens oförmåga att fullgöra sina förbindelser den, som uppburit något på borgenärs bekostnad, skyldig att återbära vad han sålunda bekommit. Befinnes utbetalning av pensionsbelopp, vilken skett på grund av därom enligt 58 eller 63 § särskilt gällande bestämmelse, vara borgenär, medlem eller annan understödsberättigad till förfång, skall ock återbäring äga rum.

Om frivillig överlåtelse av understödsförenings rörelse.

66 §.

Väckes i annat fall, än varom i 59 § förmäles, förslag att understödsförenings rörelse eller viss del därav skall överlätas på understödsförening eller försäkringsbolag, som förut finnes eller som skall bildas för detta ändamål, skall å föreningssammanträde, som har att besluta angående förslaget, framläggas: där överlåtelsen skall ske på en befintlig understödsförening, ett befintligt ömsesidigt försäkringsbolag eller ett försäkringsaktiebolag, av nämnda förening eller bolag avgivet anbud å övertagande av den ifrågavarande rörelsen; där överlåtelsen skall ske på en understödsförening, som skall bildas för detta ändamål, förslag till villkor för överlåtelsen och till stadgar för föreningen; eller, där överlåtelsen skall ske på ett ömsesidigt försäkringsbolag, som skall bildas för detta ändamål, förslag till villkor för överlåtelsen samt till bolagsordning och bestämmelser angående grunderna för bolagets verksamhet.

Vid dylik överlåtelse skall, såvida icke annorlunda finnes bestämt i stadgarna, rätt till pension, därest pensionsfallet inträffat innan beslutet om överlåtelsen fattades, äga företräde framför övriga rättigheter till framtida understöd.

Då beslut om överlåtelsen blivit gillat av tillsynsmyndigheten samt, där överlåtelsen sker på en understödsförening eller ett ömsesidigt försäkringsbolag, som bildats för detta ändamål, berörda förening eller bolag registrerats, skall den förening eller det bolag, varpå överlåtelsen sker, anses hava inträtt i den överlåtande föreningens rättigheter och skyldigheter mot medlemmarna och andra understödsberättigade på grund av den överlåtna rörelsen. Avser överlåtelsen föreningens hela rörelse, skall föreningen träda i likvidation.

Varder, efter det beslut om överlåtelse, varom i denna paragraf förmäles, blivit gillat av tillsynsmyndigheten, föreningen försatt i konkurs, skall, vid tillämpning av vad i konkurslagen är stadgat angående rätt till talan om återgång av avtal, avtalet om överlåtelsen anses ingånget den dag, då gillandet skedde.

Om registrering och om tillsyn å understödsföreningar.

67 §.

I denna lag föreskriven registrering och tillsyn å understödsföreningar handhaves beträffande varje grupp av föreningar med likartad verksamhet av en för hela riket gemensam tillsynsmyndighet.

68 §.

Hos tillsynsmyndigheten skall föras understödsföreningsregister för inskrivning av de uppgifter, vilka enligt denna lag skola anmälas för registrering eller vilkas intagande i registret eljest är eller varder föreskrivet.

69 §.

Anmälan till registret skall göras skriftligen. Avlämnas anmälan genom ombud eller insändes den med posten, skall underskriften vara styrkt av vittnen.

Då understödsförenings registrering sökes, skall varje styrelseledamot och suppleant, så ock i övrigt envar, som, ensam eller gemensamt med annan, är berättigad att teckna föreningens firma, på samma gång egenhändigt inskriva sin namnteckning i registret eller i särskilt bihang till detta, såframt ej namnteckningen förefinnes å anmälningsskriften och blivit av vittnen styrkt. På enahanda sätt skall förfaras, då anmälan sedermera sker därom, att styrelseledamot eller suppleant blivit utsedd eller att eljest någon, ensam eller gemensamt med annan, blivit berättigad att teckna firman.

70 §.

Registrering skall vägras

om vid anmälan för registrering icke iakttagits de föreskrifter, som finnas för varje särskilt fall meddelade;

om understödsförenings stadgar eller beslut, som anmäles för registrering, icke tillkommit i föreskriven ordning eller ej stå i överensstämmelse med föreskrifterna i denna lag eller eljest strida mot lag eller författning eller äro till sin avfattning i något viktigare hänseende otydliga eller vilseledande;

om i ärende rörande understödsförenings registrering medlemsantalet finnes understiga det jämlikt föreskrift i 3 § första eller andra stycket för föreningen lägst tillåtna samt tillsynsmyndigheten icke med stöd av tredje stycket samma paragraf medgiver föreningen undantag från tillämpningen av sagda föreskrift;

om i ärende rörande understödsförenings registrering stadgarna finnas icke vara betryggande för medlemmarna och övriga understödsberättigade eller eljest icke upprättade på ett med hänsyn till verksamhetens art och omfattning lämpligt sätt; eller

om tillsynsmyndigheten finner beslut, som i 42 § eller 43 § första stycket sägs, icke böra gillas.

71 §.

Beviljas understödsförenings registrering, låte tillsynsmyndigheten i registret införa:

- 1) dagen för stadgarnas antagande;
- 2) föreningens firma;
- 3) föremålet för föreningens verksamhet;
- 4) den ort, där styrelsen har sitt säte;
- 5) varje styrelseledamots och suppleants samt, där eljest någon, ensam eller gemensamt med annan, är berättigad att teckna föreningens firma, dennes fullständiga namn och hemvist;
- 6) där befogenhet att teckna firman ej skall utövas allenast av styrelsen, vilken eller vilka, var för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Det ena exemplet av stadgarna skall förseas med bevis om registreringen och återställas till sökanden.

72 §.

Anmäles ändring i förhållande, varom inskrivning i registret skett, skall den ändring, där registrering beviljas, anmärkas i registret.

Registreras ändring i förenings stadgar, skall ena exemplaret av det protokoll, som innehåller beslutet om ändringen, till sökanden återställas, försett med bevis om registreringen.

Sker ändring i förenings firma, skall ny fullständig inskrivning i registret göras.

73 §.

Anmälningsskrifter med därvid fogade handlingar skola, särskilt för varje förening, förvaras såsom bilagor till registret.

74 §.

Företer understödsförenings registrerade firma likhet med en i föreningsregister, understödsföreningsregister eller försäkringsregister tidigare införd firma, och lider därigenom innehavaren av sistnämnda firma förfång, äge domstol på talan av denne förbjuda föreningen att efter viss tid använda förstnämnda firma ävensom ålägga föreningen det skadestånd, som provas skäligt.

Menar någon eljest, att en i understödsföreningsregistret verkställd inskrivning länder honom till förfång, må talan om registreringens upphävande samt om skadestånd föras vid domstol.

75 §.

Har genom laga kraft ägande dom blivit förklarad, att en i understödsföreningsregistret gjord inskrivning ej bort ske, eller att beslut, som registrerats, är ogiltigt, eller att eljest visst förhållande, varom inskrivning skett, ej föreligger, skall på begäran av någondera parten anteckning därom göras i registret.

Varder, sedan i registret gjorts anteckning om förenings konkurs, beslutet om egendomsavträde upphävt av överrätt, skall anteckningen på därom gjord ansökning avföras ur registret.

76 §.

Mot den, som inhämtat kännedom om vad registret beträffande visst förhållande innehåller å den tid, varom fråga är, kan ändring i samma förhållande icke med laga verkan åberopas, med mindre han visas hava ägt vetskap om ändringen.

77 §.

Det åligger understödsförenings styrelse att för varje räkenskapsår inom två månader från det revisorernas berättelse framlades å föreningsammansamträde till tillsynsmyndigheten ingiva:

1) styrkt avskrift av styrelsens och revisorernas berättelser samt av protokoll, upptagande de å föreningsammansamträde i anledning av nämnda berättelser fattade beslut;

2) en i enlighet med fastställt formulär upprättad och av styrelsen under-

skrivnen statistisk redogörelse rörande föreningen och dess verksamhet under året.

Finner tillsynsmyndigheten nödigt att infordra ytterligare upplysningar, skola sådana ofördröjligen lämnas av styrelsen.

Styrelsen vare pliktig ej mindre att när som helst bereda tillsynsmyndigheten eller dess ombud tillfälle att inventera föreningens medel samt att granska föreningens räkenskaper och övriga handlingar än även att lämna dem tillträde till föreningssammanträde.

78 §.

Det tillkommer tillsynsmyndigheten att meddela råd och vägledning i fråga om understödsförenings bildande och det lämpliga inrättandet av sådan förenings verksamhet ävensom i övrigt tillhandagå med upplysningar i fråga om åtgärder, som må erfordras för registrering.

Då understödsförening vunnit registrering, tillkommer det tillsynsmyndigheten att övervaka föreningens verksamhet samt tillhandagå föreningen med råd och upplysningar i ändamål att föreningens rörelse må drivas på ett med hänsyn till dess art och omfattning lämpligt sätt.

Finner tillsynsmyndigheten, att avvikelse från lag eller författning eller föreningens stadgar förekommer, eller visar det sig, att understödsförening är oförmögen att efter oförändrade grunder fullgöra sina utfästelser, eller finnas stadgarna eljest icke längre vara betryggande för medlemmarna och övriga understödsberättigade, skall tillsynsmyndigheten meddela föreningen anvisning att inom viss tid hava vidtagit sådan åtgärd eller förändring av föreningens verksamhet, som prövas erforderlig.

Befinnes förening, som blivit registrerad enligt denna lag, driva rörelse, vilken är att anse såsom affärsmässig försäkringsrörelse, skall tillsynsmyndigheten anvisa föreningen att antingen vidtaga erforderliga ändringar med avseende å rörelsens art eller ock inom viss tid hava överlåtit rörelsen på ett försäkringsbolag.

Har anvisning enligt denna paragraf meddelats av tillsynsmyndigheten och finnes föreningen icke tillbörligen ställa sig anvisningen till efterrättelse, äger tillsynsmyndigheten hos rätten eller domaren göra ansökning om åläggande för föreningen att träda i likvidation. Har sådan ansökning gjorts, skall rörande kungörelse om ansökningen och förordnande av sysslomän samt angående underrättelse om sådant förordnande för registrering gälla vad i 46 § är föreskrivet. Styrker ej föreningen å den utsatta tiden, att meddelad anvisning behörigen efterkommits, förklare rätten, att föreningen skall träda i likvidation, och förordne en eller flera likvidatorer att verkställa densamma.

79 §.

Om tillsynsmyndighetens beslut i ärende, som icke avser registrering, så ock om beslut, varigenom registrering vägrats, skall skriftlig underrättelse ofördröjligen överlämnas eller med posten försändas till någon, vilken äger företräda föreningen. Innefattar beslutet anvisning enligt 78 §, eller har

genom beslutet av föreningen gjord ansökning avslagits eller gillande av beslut, varom förmäles i 43 § andra stycket, eller registrering av anmält förhållande vägrats, skola i underrättelsen om beslutet skälen därför an-givas.

Är understödsförening eller annan, som enligt denna lag i ärende angående föreningen gjort framställning eller anmälan hos tillsynsmyndigheten, missnöjd med tillsynsmyndighetens beslut, må, vid talans förlust, besvär över beslutet hos Konungen anföras, där föreningens styrelse har sitt säte å ort inom Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands eller Västernorrlands län, före klockan tolv å fyrtiofemte dagen, och, där styrelsen har sitt säte å ort inom annan del av riket, före klockan tolv å trettionde dagen från beslutets dag.

80 §.

Närmare föreskrifter om tillsynsmyndighetens organisation samt om understödsföreningsregistrets förande och tillsynsmyndighetens verksamhet i övrigt meddelas av Konungen.

Särskilda bestämmelser.

81 §.

Fordran, som på grund av moderskaps- eller arbetslöshetsförsäkring inne-står hos understödsförening, må ej för gäld tagas i mät. Samma lag vare om fordran, som på grund av sjukförsäkring inestår hos erkänd sjukkassa.

Om utmätningsfrihet för kapitalunderstöd stadgas i lagen om försäkrings-avtal. Om utmätningsfrihet för sjukhjälp i andra fall, än då sådan följer av denna paragraf, ävensom för pension stadgas i nämnda lag och i utsök-ningslagen.

82 §.

Föreningsmedlemmar, som genom att överträda denna lag eller föreningens stadgar tillskynda föreningen skada, svare för skadan, en för alla och alla för en.

Överträda styrelseledamöter, likvidatorer eller medlemmar denna lag eller föreningens stadgar och tillskyndas tredje man därigenom skada, vare de, som låtit sådant komma sig till last, ansvariga för skadan, en för alla och alla för en.

83 §.

Understödsförening vare uti de mål, för vilka ej annorlunda genom lag stadgas, lydande under allmän underrätt i den ort, där styrelsen enligt stad-garna har sitt säte.

84 §.

Innehålla understödsförenings stadgar förbehåll, att tvister mellan för-eningen och styrelsen eller ledamot därav eller föreningsmedlem eller annan understödsberättigad skola hänskjutas till avgörande av en eller flera skilje-män, äge det förbehåll samma verkan, som tillkommer skiljeavtal; och gälle om påkallande av förbehållets tillämpning vad om stämning i 26 § finnes stadgat.

Straffbestämmelser.

85 §.

Därest understödsförening driver verksamhet utan att vara registrerad, straffes den, som deltagar i åtgärd å föreningens vägnar eller i beslut där-om, med dagsböter.

Fortsättes under tid, då åtal pågår för förseelse som nu är sagd, samma förseelse, skall, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits, dömas till dagsböter.

86 §.

Med dagsböter straffes

1) styrelseledamot eller annan, som vid anmälan för registrering mot bättre vetande meddelar oriktig uppgift;

2) styrelseledamot eller likvidator, där han mot bättre vetande i handling, som framlägges å föreningssammanträde eller jämlikt bestämmelserna i 77 § ingives till tillsynsmyndigheten, rörande föreningens angelägenheter meddelar oriktig uppgift;

3) styrelseledamot, där han uppsåtligen använder någon föreningens tillgång för ett annat ändamål än det, för vilket samma tillgång är avsedd;

4) revisor, där han i berättelse eller annan handling, som framlägges å föreningssammanträde, mot bättre vetande lämnar oriktig uppgift rörande föreningens angelägenheter eller uppsåtligen underlåter att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som av honom granskats;

5) där försäkringsteknisk utredning, som jämlikt 7 § fjärde stycket vid 4) eller 15 § ingivits till tillsynsmyndigheten, är oriktig, den som mot bättre vetande upprättat utredningen eller med vetskap om dess oriktighet ingivit densamma.

Ej må straff, som i denna paragraf är stadgat, ådömas, där förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff.

87 §.

Åsidosättes föreskrift, som är meddelad i 15 § första stycket, 20 § sista stycket, 31 § första stycket, 34 § sista stycket, 44 § första eller tredje stycket, 47 § andra stycket, 64 § första stycket eller 77 §, eller underlåter förening, som erhållit föreläggande enligt 15 § andra stycket, att ställa sig föreläggandet till efterrättelse, straffes den försumlige med böter från och med fem till och med trehundra kronor.

Samma lag vare om likvidator, som ej fullgör vad honom enligt 53 §, 54 § andra stycket eller 61 § åligger.

Förseelse mot 31 § första stycket, 34 § sista stycket eller 54 § andra stycket må åtalas allenast av målsägande; och skall härvid såsom målsägande anses såväl föreningen som varje medlem därav.

88 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas gäldande, skall förvandling ske enligt allmän lag.

89 §.

Försummelse att enligt bestämmelse i denna lag göra anmälan för registrering eller att göra anmälan, som är föreskriven i 47 § andra stycket, eller att underställa tillsynsmyndigheten beslut, som i 43 § andra stycket sägs, eller att till tillsynsmyndigheten ingiva någon av de i 15 § första och andra styckena samt 77 § omförmälda handlingarna skall åtalas vid allmän under rätt i den ort, där föreningens styrelse enligt stadgarna har sitt säte.

Om undantag från lagens tillämplighetsområde.

90 §.

Vad i denna lag är föreskrivet skall ej äga tillämpning

1) å anstalt, för vars utfästelser av understöd staten eller kommun är ansvarig, eller å sådan pensionskassa för i offentlig tjänst anställda personer, vilken av Konungen förklarats undantagen från lagens tillämpning;

2) å fackförening, fackförbund eller annan liknande förening för vårdande av yrkesangelägenheter av anledning att densamma meddelar understöd vid arbetslöshet.

Anstalt eller pensionskassa, varom ovan vid 1) förmäles, vare dock pliktig att angående sin verksamhet göra anmälan och lämna uppgifter i enlighet med de föreskrifter, Konungen meddelar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1938, och upphör lagen den 29 juni 1912 (nr 184) om understödsföreningar vid samma tidpunkt att gälla. Därvid skall emellertid iakttagas vad här nedan stadgas.

1 mom. Med avseende å understödsförening, som vid nämnda tid är registrerad enligt äldre lag, skall gälla följande.

1) Äldre lag skall fortfarande äga tillämpning intill dess tillsynsmyndigheten på ansökan av föreningen förklarat föreningens stadgar stå i överensstämmelse med föreskrifterna i den nya lagen samt vara betryggande för medlemmarna och övriga understödsberättigade ävensom i övrigt upprättade på ett med hänsyn till verksamhetens art och omfattning lämpligt sätt. Hava föreningens stadgar icke blivit jämlikt äldre lag godkända av tillsynsmyndigheten, skall vid ansökan om dylik förklaring fogas försäkringsteknisk utredning rörande beräkningen av de i stadgarna angivna avgifterna; dock att, där föreningen endast skall bereda understöd vid arbetslöshet eller meddela sjukpenning för högst nittio dagar för ett sammanhängande sjuklighetstillstånd eller sjukvårdersättning eller bägge dessa understöd i förening, i stället må vid ansökningen fogas för bedömande av nämnda avgifters tillräcklighet erforderliga uppgifter, avfattade enligt, av tillsynsmyndigheten fastställda formulär. Har vid sådan ansökan styrelseledamot eller annan mot bättre vetande meddelat oriktig uppgift eller har någon, där vid ansökningen fogad försäkringsteknisk utredning är oriktig, mot bättre vetande upprättat utredningen eller med vetskap om dess oriktighet ingivit densamma, vare lag som i 86 § sägs.

2) Förklaring, som omförmäles vid 1), må avgivas och föreningen må där-
efter fortsätta verksamheten utan hinder därav, att föreningen icke uppfyller
den enligt 3 § första stycket eller, i fråga om beredande av pension, enligt
3 § andra stycket för föreningen gällande föreskriften angående minsta med-
lemsantal; dock att i sådant fall tillsynsmyndigheten skall bestämma det
antal medlemmar, varav föreningen minst skall bestå. Nedgår medlems-
antalet under det sålunda bestämda, skall vad i 47 § andra, tredje och fjärde
styckena, 48 § första stycket, 49 och 50 §§, 87 § första stycket och 89 §
föreskrives äga motsvarande tillämpning.

3) Därest för sådan förening, som avses i 17 §, yppar sig svårighet att för
äldre försäkringar vid tiden för ansökan om förklaring, varom vid 1) sägs,
avsätta premiereserv till belopp, som i nämnda paragraf föreskrives, må till-
synsmyndigheten med avseende å fullgörandet av denna skyldighet medgiva
föreningen sådant anstånd, att under viss tid, ej överstigande femton år,
premiereserven för sådana försäkringar må upptagas till lägre belopp, under
villkor att skillnaden årligen minskas i enlighet med en av tillsynsmyndig-
heten fastställd plan. Anstånd må ej medgivas, där det enligt verkställd
undersökning icke kan förväntas, att bristen skall kunna täckas under sagda tid.

4) Vid tillämpningen av 15 § första stycket skall såsom registreringsåret
anses det år, då föreningen vunnit förklaring, varom vid 1) sägs.

5) Avgives förklaring, varom vid 1) sägs, skall anteckning därom göras i
understödsföreningsregistret.

2 mom. Där enligt vad i 1 mom. vid 1) stadgas äldre lag skall beträffande
viss förening äga tillämpning efter den 30 juni 1938, skall dock vad nedan
sägs iakttagas.

1) Varje före den 1 januari 1943 fattat beslut om sådan ändring av stad-
garna, som erfordras för att föreningen skall kunna vinna förklaring enligt
1 mom. vid 1), eller om överlåtelse av föreningens rörelse eller viss del därav
å understödsförening, vilken vunnit sådan förklaring eller blivit registrerad
efter den 30 juni 1938, skall anses giltigt, därest det å sammanträde biträts
av minst tre fjärdedelar av de röstande samt varder gillat av tillsynsmyndig-
heten; dock att, där för beslutets giltighet är i stadgarna uppställt villkor
utöver vad enligt äldre lag är bestämt, sådant villkor skall lända till efter-
rättelse.

2) Därest föreningen icke på ansökan, som gjorts före den 1 januari 1943,
vunnit förklaring enligt 1 mom. vid 1) och icke heller trätt i likvidation eller
försatts i konkurs, förklare tillsynsmyndigheten, att föreningen skall träda i
likvidation, och förordne en eller flera likvidatorer att verkställa densamma;
i vilket fall skall så anses, som om förklaringen och förordnandet meddelats
av domstol jämlikt 82 § äldre lag. Vad nu sagts skall även gälla, där
föreningen, sedan dess egendom avträtts till konkurs, jämlikt 66 § andra
stycket äldre lag beslutat fortsätta sin verksamhet; och skall vid tillämpning
av 60 och 61 §§ äldre lag iakttagas, att vad där sägs angående den tid, då
beslutet att föreningen skulle träda i likvidation meddelades av domstol, i
stället skall avse tiden för beslutet om egendomsavträde.

3 mom. Förseelse mot äldre lag skall bedömas efter nämnda lag även efter det lagen upphört att gälla för den förening, beträffande vars verksamhet förseelsen blivit begången.

4 mom. Där i lag eller författning förekommer hänvisning till äldre lagen, skall, i den mån denna ej längre äger giltighet, hänvisningen avse nya lagen.

---

2) Lag

angående upphävande av lagen den 18 juni 1926 (nr 217) om återförsäkringskassor.

Härigenom förordnas, att lagen den 18 juni 1926 om återförsäkringskassor skall upphöra att gälla.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Genom propositionen nr 20 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

3) Förordning

angående ändring i vissa delar av förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor.

Härigenom förordnas, dels att 39 § förordningen den 26 juni 1931 om erkända sjukkassor skall upphöra att gälla, dels ock att 5, 6, 9, 33 samt 41—43 §§ samma förordning skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

5 §.

För ett — — — lokalsjukkassa antagas.

Har centralsjukkassa — — — icke antagas.

Sökes antagande till centralsjukkassa eller lokalsjukkassa för ett och samma område av mer än en understödsförening, skall tillsynsmyndigheten söka åvägabringa jämkning beträffande de avsedda verksamhetsområdena eller överlåtelse enligt 66 § lagen om understödsföreningar på en av föreningarna av den eller de andras rörelse eller på en för ändamålet bildad förening av samtliga de sökandes rörelse. Kan överlåtelse som nu sagts icke åvägabringas, har tillsynsmyndigheten att pröva, vilken förening må anses lämpligast, därvid hänsyn särskilt bör tagas till föreningarnas medlemsantal. Vad nu stadgats skall äga motsvarande tillämpning, där anta-

gande sökes allenast av en förening men anledning finnes antaga, att ansökan framdeles kommer att göras även av annan, för ändamålet lämplig förening.

6 §.

Understödsförening skall för att kunna antagas till erkänd sjuk-kassa hava i sina stadgar angivet:

- 1) vilket område föreningens verksamhet skall omfatta;
- 2) under vilka villkor medlem må uteslutas;
- 3) i vilken ordning beslut om uttaxering å medlemmarna skall fattas och efter vilka grunder beslutad uttaxering skall verkställas.

Avser föreningen — — — dess uppgifter.

Stadgarna för — — — förordning föreskrives.

9 §.

Till medlem — — — kassans verksamhetsområde.

Person, som — — — sin mantalsskrivningsort.

Inträde i erkänd sjuk-kassa må vidare beviljas allenast den, som fyllt femton men icke femtio år, har god hälsa och icke är behäftad med lyte, vilket medför eller skäligen kan förväntas medföra väsentlig nedsättning av arbetsförmågan eller påkalla läkarvård i större utsträckning. Vad nu stadgats gäller icke vid inträde i centralsjuk-kassa genom indirekt anslutning på sätt i 11 § sägs eller vid bildande av lokalsjuk-kassa av anledning, varom i 19 § förmäles, eller vid överlåtelse å erkänd sjuk-kassa av annan understödsförenings rörelse eller viss del därav på sätt i 59 eller 66 § lagen om understödsföreningar sägs.

33 §.

Om fasta medlemsavgifter och om uttaxering är stadgat i lagen om understödsföreningar.

Föreskrives i erkänd sjuk-kassas stadgar, att särskild avgift skall erläggas i samband med inträde i kassan eller övergång till högre sjukhjälpklass eller av medlem, som underlåtit att i rätt tid betala fast avgift eller uttaxerat belopp, må dylik särskild avgift icke bestämmas högre än som enligt tillsynsmyndighetens prövning kan anses skäligt.

41 §.

Har medlemsantalet — — — hos tillsynsmyndigheten.

I anledning — — — medgivandet återkallas.

Har medgivande, som i nästföregående stycke sägs, ej lämnats eller har sådant medgivande lämnats och kassans medlemsantal därefter nedgått under det nya talet och detta icke inom tre månader återuppnåtts, skall kassan vara pliktig att överlåta sin rörelse på sätt i 66 § lagen om understödsföreningar sägs på centralsjuk-kassa, till vilken medlemmarna äro anslutna.

Vad ovan — — — adertonde dagen.

42 §.

Finner tillsynsmyndigheten, att anledning till anmärkning mot erkänd sjukkassas verksamhet föreligger, äger tillsynsmyndigheten, där vad sålunda förekommit ej enligt 78 § lagen om understödsföreningar bör medföra där stadgad påföljd, meddela kassan anvisning att vidtaga den åtgärd eller förändring av kassans verksamhet, som prövas erforderlig, därvid tillsynsmyndigheten skall bestämma viss skälig tid, inom vilken anvisad åtgärd skall hava vidtagits.

Finnes sjukkassan — — — antagandet återkallas.

Har anvisning enligt 78 § nämnda lag meddelats erkänd sjukkassa och finnes kassan icke tillbörligen ställa sig anvisningen till efterrättelse, må tillsynsmyndigheten, där den ej finner skäl föreligga att tillämpa i nämnda paragraf därför stadgad påföljd, återkalla antagandet.

Återkallande av — — — lämnad anvisning.

43 §.

Om delgivning av beslut, som av tillsynsmyndigheten meddelats enligt denna förordning, så ock om besvär över sådant beslut gälle vad i 79 § lagen om understödsföreningar finnes stadgat.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1938; dock att för understödsförening, som vid nämnda tid är registrerad enligt lagen den 29 juni 1912 (nr 184) om understödsföreningar, äldre bestämmelser fortfarande skola äga tillämpning så länge sagda lag är gällande för föreningen.

---

4) Förordning

angående ändring i vissa delar av förordningen den 15 juni 1934 (nr 264) om erkända arbetslöshetskassor.

Härigenom förordnas, att 4, 5, 26, 34 och 35 §§ förordningen den 15 juni 1934 om erkända arbetslöshetskassor skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

4 §.

Vid prövning av ansökan om antagande skall tillsynsmyndigheten tillse, att föreningens stadgar överensstamma med vad under II—V i denna förordning föreskrives. Är så icke fallet, skall antagande vägras.

Sammanfaller det — — — antagande vägras.

5 §.

Understödsförening skall för att kunna antagas till erkänd arbetslöshetskassa hava i sina stadgar angivet:

- 1) föreningens verksamhetsområde;
- 2) under vilka villkor medlem må utslutas;
- 3) under vilka förutsättningar uttaxering å medlemmarna skall äga rum, i vilken ordning beslut om uttaxering skall fattas och efter vilka grunder beslutad uttaxering skall verkställas;
- 4) under vilka förutsättningar beträffande arbetslöshetens omfattning bland kassans medlemmar eller kassans ekonomiska ställning daghjälpens storlek och understödstidens längd må i den i 24 § stadgade ordningen ändras.

26 §.

Erkänd arbetslöshetskassa — — — fasta medlemsavgifter.
Om de fasta avgifterna stadgas i lagen om understödsföreningar.
Föreskrives i — — — anses skäligt.

34 §.

Finner tillsynsmyndigheten — — — hava vidtagits.
Finnes erkänd — — — tid förlustig.
Har anvisning enligt 78 § lagen om understödsföreningar meddelats erkänd arbetslöshetskassa och finnes kassan icke tillbörligen ställa sig anvisningen till efterrättelse, må tillsynsmyndigheten, där den ej finner skäl föreligga att tillämpa i nämnda paragraf därför stadgad påföljd, förfara enligt andra stycket här ovan.
Återkallande av — — — lämnad anvisning.

35 §.

Om delgivning av beslut, som av tillsynsmyndigheten meddelats enligt denna förordning, så ock om besvär över sådant beslut skall gälla vad i 79 § lagen om understödsföreningar finnes stadgat; dock må klagan icke föras över beslut, som av tillsynsmyndigheten meddelats angående beskaffenheten av arbetskonflikt inom område, där kollektivavtal gäller.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1938; dock att för understödsförening, som vid nämnda tid är registrerad enligt lagen den 29 juni 1912 (nr 184) om understödsföreningar, äldre bestämmelser fortfarande skola äga tillämpning så länge sagda lag är gällande för föreningen.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för dessa förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i detta utlåtande, hänvisa till propositionerna.

A. Förslaget till lag om understödsföreningar.

Gällande lag. Lagen den 29 juni 1912 (nr 184) om understödsföreningar är tillämplig å föreningar för inbördes bistånd, som avse att utan affärs-mässigt drivande av försäkringsrörelse idka till personförsäkring hänförlig verksamhet. Understödsföreningarna kunna indelas i fyra huvudgrupper, nämligen pensionskassor, kapitalförsäkringsföreningar, sjukkassor och arbetslöshetskassor. Lagen äger emellertid icke tillämpning å anstalt, för vars utfästelser av understöd staten eller kommun är ansvarig, å sådan pensionskassa för i offentlig tjänst anställda personer, vilken av Konungen förklarats undantagen från lagens tillämpning, eller å fackförening, fackförbund eller annan liknande förening för vårdande av yrkesangelägenheter av anledning att densamma meddelar understöd vid arbetslöshet (98 §).

En understödsförening vinner rättslig handlingsförmåga genom registrering (5 §). Endast förening med minst 5 medlemmar kan dock registreras. Å andra sidan föreligger registreringskyldighet för pensionskassa med minst 5 medlemmar och för annan förening med minst 50 medlemmar (2 §).

Ingen registrerad understödsförening får utan särskilt tillstånd utöva verksamhet, vilken är främmande för det ändamål, som avses med föreningens understödsverksamhet. Registrerad förening får ej meddela högre kapitalförsäkring än 4,000 kronor för en medlem, och endast förening med av tillsynsmyndigheten enligt 86 § godkända stadgar äger meddela kapitalförsäkring över 500 kronor för en medlem (3 §). Pension eller sjukhjälp, som redan börjat utgå, får icke sedermera nedsättas (44 § sista stycket).

För att kunna vinna registrering måste en understödsförening ha utsett styrelse och antagit stadgar, innehållande bestämmelser i vissa i 8 § angivna hänseenden (6 §). Det närmare innehållet i stadgarna äger dock föreningen att i stort sett själv bestämma. Icke heller innehåller lagen, utöver vad nyss angivits, några tvingande föreskrifter angående det sätt, på vilket en förening skall bedriva sin försäkringsverksamhet.

Lagens huvudsyfte är att åt understödsföreningarna meddela föreningsrättsliga bestämmelser. Sålunda meddelas föreskrifter om medlemsförteckning (10 §), om medlems avgång ur förening (11 och 12 §§), om styrelse och firmateckning (15—31 §§), om revision (32—34 §§), om föreningssammanträde (35—40 §§), om talan mot styrelse eller revisorer (41—43 §§), om ändring av stadgarna och vissa andra fall, då särskilda bestämmelser gälla angående giltighet av föreningsbeslut (44—46 §§), om klander av föreningsbeslut (47 §), om likvidation och upplösning (48—67 §§) samt om frivillig överlåtelse av förenings rörelse (68 §). Härutöver innehåller emellertid lagen även, bland annat, bestämmelser om registrering och om tillsyn å understödsföreningar (69—85 §§) samt bestämmelser, som endast avse föreningar med godkända stadgar (86—88 §§).

Registrering och tillsyn å understödsföreningar handhaves beträffande varje grupp av föreningar med likartad verksamhet av en för hela riket gemensam tillsynsmyndighet (69 §). För understödsföreningar, som uteslutande

avse att bereda understöd vid arbetslöshet, är socialstyrelsen tillsynsmyndighet, medan pensionsstyrelsen numera är tillsynsmyndighet för övriga understödsföreningar (kung. den 8 november 1912, nr 304, ändrad senast den 23 december 1937, nr 980). En understödsförening kan av tillsynsmyndigheten vägras registrering allenast om icke vid anmälan för registrering iakttagits de föreskrifter, som finnas för varje särskilt fall meddelade, eller om föreningens stadgar eller för registrering anmält beslut icke tillkommit i föreskriven ordning eller ej stå i överensstämmelse med understödsföreningslagen eller eljest strida mot lag eller författning eller äro till sin avfattning i något viktigare hänseende otydliga eller vilseledande (72 §). Här föreligger alltså icke något koncessionssystem, liknande det som enligt lagen den 25 maj 1917 om försäkringsrörelse gäller för den affärsmässiga försäkringsverksamheten. Icke heller vad tillsynen beträffar har tillsynsmyndigheten utrustats med någon större maktbefogenhet. Varje förening skall årligen inge redogörelse för verksamheten under närmast föregående år och är skyldig att även eljest tillhandagå tillsynsmyndigheten med nödiga upplysningar (80 §). Endast för det fall, att föreningen avvikit från lagen eller föreningens stadgar eller driver affärsmässig rörelse, äger emellertid tillsynsmyndigheten tillgripa tvångsmedel. Föreningen kan nämligen då, om den tredskas, tvingas i likvidation. Eljest inskränker sig tillsynen till meddelande av råd och upplysningar (82 §).

Vad nu sagts gäller dock icke undantagslöst. Dels står det nämligen en förening öppet att frivilligt underkasta sig strängare bestämmelser. Här om handla 86—88 §§. Dels gälla strängare regler för pensionskassor. En pensionskassa, som ej underkastat sig bestämmelserna i 86—88 §§, skall vart femte år till tillsynsmyndigheten ingiva försäkringsteknisk utredning angående kassans ställning vid föregående års slut (81 §). Visar utredningen brist, kan kassan åläggas ingiva sådan utredning oftare (81 §), och framgår det av utredningen, att kassan icke kan fullgöra sina utfästelser, äger tillsynsmyndigheten anvisa kassan att, vid äventyr att kassan eljest sökes i likvidation, vidtaga erforderliga ändringar med avseende å grunderna för verksamheten (82 §).

Genom att i sina stadgar bestämma, att stadgarna skola godkännas av tillsynsmyndigheten, underkastar sig en förening reglerna i 86 §, eventuellt även i 87 och 88 §§. I sådant fall skall föreningen vägras registrering, om stadgarna icke innehålla tillfredsställande bestämmelser om premier, fondavsättning, medelförvaltning och användning av uppkommande överskott eller om stadgarna icke i övrigt äro betryggande för medlemmarna och övriga understödsberättigade. Förening med godkända stadgar skall i regel varje år ingiva försäkringsteknisk utredning, vari som skuld skall upptagas en fond (premiereserv), motsvarande värdet av alla löpande utfästelser av understöd. Visar det sig, att tillgångarna icke räcka till att täcka gälden eller att stadgarna icke längre äro betryggande, skall tillsynsmyndigheten anvisa föreningen att, vid äventyr att föreningen eljest sökes i likvidation, vidtaga erforderliga åtgärder för vinnande av rättelse (86 §). Meddelar förening med

godkända stadgar livförsäkring, gälla för föreningen närmare bestämmelser om premiereserv och säkerhetsfond (87 och 88 §§).

Vissa understödsföreningar, nämligen sjukkassor och arbetslöshetskassor, kunna erhålla *statsbidrag*. Härför erfordras, att sådan kassa blir antagen till erkänd sjuk-, respektive arbetslöshetskassa. Bestämmelser härom meddelas i förordningarna den 26 juni 1931 om erkända sjukkassor och den 15 juni 1934 om erkända arbetslöshetskassor. För att kunna bli erkänd måste i regel en sjukkassa hava minst 100 och en arbetslöshetskassa minst 500 medlemmar. Understöden äro maximerade till beloppen, och i övrigt meddelas utförliga villkor för rätt att uppbära understöd. Avgifterna skola beräknas så att de förslå till rörelsens finansiering. Tvingande och ganska utförliga föreskrifter om fondbildning äro meddelade. Föreligger anledning till anmärkning mot verksamheten, kan antagandet återkallas och alltså det ganska betydande statsbidraget indragas.

Vissa understödsföreningar, nämligen pensionskassor, föreningar med godkända stadgar samt erkända sjuk- och arbetslöshetskassor, äro sålunda underkastade en lagstiftning och uppsikt, som direkt tager sikte på att befordra försäkringsrörelsens soliditet. Vad nu anförts kan däremot knappast sägas gälla i fråga om övriga understödsföreningar.

Då understödsföreningslagen antogs, undantogs sjukkassor från dess tillämpningsområde. För sjukkassorna gällde nämligen redan lagen den 4 juli 1910 om sjukkassor. Sistnämnda lag innehöll bland annat bestämmelser om understöd, om avgifter och uttaxering samt om fondbildning. Enligt denna lag registrerad sjukkassa erhöll statsbidrag. År 1931 upphävdes emellertid sjukkasselagen, och sjukkassorna fördes då i stället in under lagen om understödsföreningar. Statsbidrag utgår numera icke till alla registrerade sjukkassor utan blott till de erkända, av vilka i regel ej får finnas mer än en för varje kommun. En hel del äldre sjukkassor, som förlorat sitt statsunderstöd, hava fortsatt verksamheten, ofta i konkurrens med erkänd sjukkassa på orten.

Utredning rörande lagändringar. *Styrelsen för svenska sjukasseförbundet* påkallade i skrivelse den 25 oktober 1935 Kungl. Maj:ts uppmärksamhet beträffande ett inom understödsföreningsväsendet rådande missförhållande, bestående däri, att sjukkassor, som icke antagits till erkända sjukkassor och i vilkas stadgar föreskreves avgifter, som uppenbarligen vore för låga i förhållande till kassornas i stadgarna gjorda utfästelser, kunde jämlikt understödsföreningslagen erhålla registrering och därmed, åtminstone i menige mans ögon, offentlig bekräftelse på att deras verksamhet bedrevs under betryggande former. Förbundet hemställde i skrivelsen om sådan ändring i nämnda lag, att det påtalade missförhållandet undanröjdes.

I utlåtande den 25 november 1935 över nämnda skrivelse anslöt sig *socialstyrelsen* till kravet på en ändring av understödsföreningslagens bestämmel-

ser i ifrågavarande avseende men framhöll samtidigt, att ändringen borde omfatta ej allenast de icke statsunderstödda sjukförsäkringarna utan jämväl övriga understödsföreningar, såsom begravningskassor och pensionskassor, vilka icke vore registrerade med godkända stadgar jämlikt 86 § understödsföreningslagen.

Den 20 december 1935 anbefalldes *Kungl. Maj:t* socialstyrelsen att efter samråd i erforderlig utsträckning med myndigheter och organisationer, som berördes av frågan, inkomma med utredning angående vissa förhållanden med avseende å icke statsunderstödda understödsföreningar med den omfattning, som styrelsen förordat i sitt utlåtande den 25 november 1935, ävensom med de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Vid den sålunda anbefallda utredningen har socialstyrelsen tillkallat vissa representanter för olika organisationer att vid sammanträden inför styrelsen framlägga sina åsikter och önskemål beträffande utredningen.

Sedermera har *socialstyrelsen* till fullgörande av sitt uppdrag avlämnat en den 28 oktober 1936 dagtecknad skrivelse, innefattande *utredning och förslag rörande vissa ändringar i understödsföreningslagen*. Vid skrivelsen funnos fogade protokoll, hållna vid sammanträden den 12 maj, den 30 juni och den 26 oktober 1936 med de av styrelsen tillkallade representanterna för olika organisationer.

Socialstyrelsens lagförslag finnes som bilaga (*Bilaga B*) intaget i propositionen nr 19 (sid. 137—143). En redogörelse för förslaget har vidare lämnats å sid. 48—50 i propositionen nr 19, och tillåter sig utskottet att beträffande förslaget huvudsakliga innebörd hänvisa till denna redogörelse.

Över socialstyrelsens förslag hava efter remiss *yttranden* avgivits av försäkringsinspektionen, kommittén angående pensionering av i enskild tjänst anställda, svenska försäkringsföreningens sakkunnigenämnd, svenska sjukförsäkringsförbundet, de fria sjukförsäkringarnas förbund och understödsföreningarnas riksförbund, varjämte svenska sjukvårdens allmänna pensionsförening, understödsförening, inkommit med yttrande över förslaget.

Propositionen. Det genom propositionen nr 19 framlagda lagförslaget överensstämmer i sakligt hänseende mycket nära med socialstyrelsens förslag men skiljer sig, vad utformningen beträffar, väsentligt från detta. Härutinnan må allenast nämnas, att propositionen med hänsyn till de synnerligen omfattande ändringar i lagstiftningen på förevarande område, som ansetts påkallade, innefattar förslag till helt ny lag om understödsföreningar.

I fråga om behovet av ändrad lagstiftning rörande understödsföreningsväsendet har *föredragande departementschefen, statsrådet Möller*, anfört följande:

För ett nutida betraktelsesätt framstår det såsom naturligt, att staten utövar legal kontroll över sådana inrättningar, hos vilka allmänheten i ena eller andra formen kan göra kapitalinsättningar för framtida behov. Sålunda givas i lagstiftningen ingående regler om, huru bankrörelse ävensom affärsmässig försäkringsrörelse må bedrivas, och staten vakar genom särskilda kontroll-

organ över, att dessa regler i praktiken följas. Även den av understödsföreningarna bedrivna, icke affärsmässiga försäkringsverksamheten har befunnits böra underkastas en motsvarande lagstiftning och kontroll. Lagen om understödsföreningar ger dock, till skillnad från lagarna om bankrörelse och om försäkringsrörelse, mycket ofullständiga regler rörande de ekonomiska betingelserna för den av lagen omfattade verksamheten, och kontrollen över denna är väsentligen av rent formell art. Åt understödsföreningarna själva har alltså i huvudsak överlämnats att efter eget gottfinnande planera och bedriva verksamheten. Såsom skäl härför hava framhållits olägenheterna av att binda denna i många skiftande former framträdande folkliga och socialt värdefulla självhjälpsrörelse med föreskrifter, vilka kunde befaras utan motsvarande nytta hindra utvecklingen av densamma. Denna synpunkt bör förvisso alltjämt beaktas. Emellertid bidrager å andra sidan en dylik i och för sig önskvärd utveckling till att framhäva behovet av offentlig garanti för att rörelsen ifråga bedrivs i ekonomiskt sunda former. Med den omfattning understödsföreningsväsendet numera erhållit kan det allmänna knappast underlåta att påtaga sig ett visst ansvar för att de talrika och i regel mindre väl situerade föreningsmedlemmarna erhålla full valuta för sina till föreningarna överlämnade besparingar, vilka, såsom utredningen i detta ärende utvisar, sammanlagt uppgå till högst betydande belopp. Såsom stöd för kravet på skärpt offentlig kontroll kan också med skäl åberopas de invecklade kalkyler, varmed en även i enkla former bedriven försäkringsverksamhet har att arbeta, och vilka kalkyler man icke kan förvänta att föreningsmedlemmarna och knappast heller föreningarnas funktionärer skola kunna till fullo behärska. Att svårare faktiska missförhållanden hittills sällan kommit till synes kan visserligen med glädje konstateras men utgör enligt min mening icke tillräcklig anledning att underlåta eller uppskjuta en i och för sig motiverad reform. Mot ett uppskov talar för övrigt även det förhållandet, att den sedan några år sjunkande räntenivån ävensom den alltjämt fortgående höjningen av medellivslängden kunna befaras för åtskilliga föreningar hava medfört hittills icke fullt klarlagda ofördelaktiga konsekvenser.

Syftet med och innebörden av de sakliga ändringar i lagstiftningen på förevarande område, som föreslås i propositionen nr 19, är i huvudsak följande.

För möjliggörande av ökad kontroll över understödsföreningsväsendet inför *registreringstvång* för samtliga understödsföreningar (2 §).

Då en försäkringsrörelse, för att undgå en anstrykning av äventyrlighet och hasard, måste vara baserad på en något så när omfattande försäkringsstock, men å andra sidan kravet i detta hänseende ansetts kunna ställas väsentligt olika för rörelser av olika art och omfattning, meddelas utförliga bestämmelser rörande *medlemsantalet* i understödsförening. Huvudregeln härutinnan är, att understödsförening skall bestå av minst 100 eller, där föreningen allenast avser att bereda ålderspension, av minst 50 medlemmar (3 § 1 st.). Avser förening att bereda invalid- eller överlevelsepension utan samband med ålderspension, att bereda sjukhjälp i form av understöd i penningar för varje dag (sjukpenning) för längre tid än nittio dagar för ett sammanhängande sjuklighetstillstånd eller att meddela understöd, utgående i kapital en gång för alla (kapitalunderstöd), till högre belopp än femhundra kronor för en medlem, skall föreningen bestå av minst 500 medlemmar (3 § 2 st.). Därest särskilda omständigheter därtill föranleda, må tillsynsmyndig-

heten beträffande viss förening medgiva undantag från tillämpningen av den för föreningen jämlikt 3 § 1 st. eller, i fråga om beredande av pension, jämlikt 3 § 2 st. gällande föreskrifter angående minsta medlemsantal (3 § 3 st.). Vidare må tillsynsmyndigheten från bestämmelserna om minsta medlemsantal medgiva undantag i fråga om förening, som, då den började verksamheten, hade lagstadgat eller av tillsynsmyndigheten godkänt medlemsantal men vars medlemsantal sedermera sjunkit. Medgives icke sådant undantag, skall föreningen träda i likvidation (47 §).

För att förhindra ett inom vissa pensionskassor tillämpat system, enligt vilket utgående pensioner beräknas med hänsyn till kassans vid varje särskild tidpunkt för utbetalningar tillgängliga medel och således kunna till beloppet variera från tid till annan, stadgas, att i den mån rätten till *pension* grundar sig å erlagda medlemsavgifter pensionen skall utgå med fasta belopp (3 § 4 st.).

Då en rationell avgiftsberäkning ansetts vara av största betydelse för en försäkringsrörelsens utveckling och soliditet, meddelas vissa bestämmelser om *avgifter*. Härutinnan gäller enligt förslaget, att understödsförening skall upptaga fasta medlemsavgifter, vilka skola vara så avvägda, att de i förening med andra föreningens inkomster må antagas förslå till infriande av förfallna utfästelser, förvaltningskostnader och övriga föreningen åliggande utgifter ävensom till föreskriven fondbildning. Förbud mot det s. k. uttaxeringsystemet, innebärande att de för fullgörande av en förenings utfästelser för dödsfall eller andra försäkringsfall erforderliga medlen uttagas av medlemmarna först i den mån utfästelserna förfalla till betalning, har meddelats genom bestämmelsen, att avgifternas upptagande icke må göras beroende av inträffade försäkringsfall. Uttaxering å medlemmarna må äga rum allenast därest föreningens tillgångar finnas otillräckliga för verksamhetens behöriga utövande (13 §). Vid ansökan om registrering skola fogas vissa handlingar, ägnade att ligga till grund för bedömande av avgifternas tillräcklighet [7 § 4 st. 4)].

Med hänsyn till att ett försäkringsföretags ekonomiska ställning i allmänhet kan bedömas allenast med ledning av vissa försäkringstekniska metoder stadgas i förslaget (15 §), att understödsförening vart femte år skall låta upprätta och till tillsynsmyndigheten ingiva *försäkringsteknisk utredning* angående föreningens ställning vid föregående års slut; dock att sådan skyldighet icke åligger arbetslöshetskassa och ej heller sjuk-kassa, som på visst sätt begränsat sina sjukhjälp-utfästelser. Tillsynsmyndigheten äger emellertid å ena sidan ålägga förening att jämväl å annan tid än nyss sagts låta upprätta och ingiva försäkringsteknisk utredning, å andra sidan från skyldigheten i fråga helt eller delvis befria företrädesvis föreningar med föga omfattande rörelse.

Att i gällande lag icke stadgas någon allmän skyldighet för understödsföreningarna att göra avsättningar till fond har av departementschefen be-tecknats såsom en av lagens ur säkerhetssynpunkt allvarligaste brister. Samtidigt har departementschefen framhållit, att behovet av fondbildning icke

är lika stort inom samtliga understödsföreningar utan i regel växer med omfattningen av utfästelserna. Beträffande *fondbildning* äro de för erkända sjuk- och arbetslöshetskassor enligt sjukkasse- och arbetslöshetskasseförordningarna gällande bestämmelserna avsedda att bibehållas (16 § 1 st.). Övriga understödsföreningar hava uppdelats i två grupper, en för vilken blott helt allmänt stadgas, att tillgängligt överskott i regel skall fonderas (16 § 2 st.), samt en för vilken mer utförliga bestämmelser meddelas rörande avsättningar till premiereserv och säkerhetsfond (17 och 18 §§). De medel, som enligt lagen blivit avsatta till fond eller reserverats, skola redovisas i vissa slag av värdehandlingar eller i föreningen tillhörig fastighet intill $\frac{2}{3}$ av taxeringsvärdet (19 §). I stadgarna skall därjämte finnas angivet, huru de behållna medel må användas, vilka icke skola avsättas till fond eller vilka skola från fond undantagas, ävensom huru i händelse av föreningens upplösning, där ej i samband med likvidation överlåtelse av föreningens rörelse kommer till stånd, med behållna tillgångar skall förfaras (8 §).

Ett av förslaget ur säkerhetssynpunkt viktigaste stadganden torde vara detta, att *tillsynsmyndighetens prövning av registreringsanmälan* icke endast skall, såsom enligt gällande lag, utgöra en granskning, huruvida vissa — låt vara nog så betydelsefulla — formaliteter iakttagits, utan därjämte skall innebära ett bedömande av, huruvida föreningens stadgar äro betryggande för medlemmarna och övriga understödsberättigade ävensom i övrigt upprättade på ett med hänsyn till verksamhetens art och omfattning lämpligt sätt. Är så icke förhållandet, skall registrering vägras (70 §). Till detta stadgande ansluter sig nära bestämmelsen, att för giltighet av förenings beslut om stadgeändring erfordras, att beslutet varder gillat av tillsynsmyndigheten (42 § 3 st.). Nyss återgivna bestämmelser ävensom stadgandena därom, att understödsförening skall registreras (2 §) och att, därest understödsförening driver verksamhet utan att vara registrerad, den som deltagar i åtgärd å föreningens vägnar eller i beslut därom ådrager sig straffansvar (85 §), innebära att på nu förevarande område hädanefter skall, i likhet med vad som redan är fallet beträffande den affärsmässiga försäkringsverksamheten, gälla ett allmänt koncessionssystem.

Härmed och med lagförslaget allmänna läggning i övrigt sammanhänger nära, att *tillsynen* från det allmännas sida över understödsföreningarna föreslås skärpt. Härutinnan gäller enligt förslaget, att om tillsynsmyndigheten finner understödsförening vara oförmögen att efter oförändrade grunder fullgöra sina utfästelser eller finner föreningens stadgar icke längre vara betryggande för medlemmarna och övriga understödsberättigade, skall tillsynsmyndigheten meddela föreningen anvisning att inom viss tid hava vidtagit sådan åtgärd eller förändring av föreningens verksamhet, som prövas erforderlig (78 § 3 st.). Har sådan anvisning meddelats och finnes föreningen icke tillbörligen ställa sig densamma till efterrättelse, skall domstol på talan av tillsynsmyndigheten förklara föreningen i likvidation (78 § sista st.).

Den nya lagen föreslås skola *träda i kraft* den 1 juli 1938, vid vilken tidpunkt 1912 års lag i ämnet skall upphöra att gälla.

Slutligen upptar förslaget vissa *övergångsbestämmelser*. I avsikt att för de redan registrerade föreningarna ävensom för tillsynsmyndigheten underlätta övergången till den nya lagstiftningen skall äldre lag kunna under en övergångstid gälla för en vid den nya lagens ikraftträdande registrerad förening. En dylik förening skall, för att icke nödgas träda i likvidation, på ansökan, vilken måste göras före den 1 januari 1943, erhålla tillsynsmyndighetens förklaring att föreningens stadgar stå i överensstämmelse med föreskrifterna i den nya lagen samt äro betryggande för medlemmarna och övriga understödsberättigade ävensom i övrigt upprättade på ett med hänsyn till verksamhetens art och omfattning lämpligt sätt. Hava föreningens stadgar icke blivit jämligt äldre lag godkända av tillsynsmyndigheten, skola vid ansökningsfogas vissa handlingar, ägnade att ligga till grund för bedömning av avgifternas tillräcklighet. Av hänsyn för de äldre föreningarna må förklaring, som nyss sagts, avgivas och föreningen därefter fortsätta verksamheten utan hinder därav, att föreningen icke uppfyller den enligt 3 § 1 st. eller, i fråga om beredning av pension, enligt 3 § 2 st. för föreningen eljest gällande föreskriften angående minsta medlemsantal; men skall i sådant fall tillsynsmyndigheten bestämma det antal medlemmar, varav föreningen minst skall bestå. Ytterligare må av övergångsbestämmelserna allenast omnämnas stadgandet därom, att därest för en äldre förening, som enligt nya lagen är skyldig avsätta premiereserv, yppar sig svårighet att, vad äldre försäkringar beträffar, härutinnan uppfylla lagens föreskrifter, äger tillsynsmyndigheten medgiva föreningen anstånd härmed under högst femton år.

Innan utskottet ingår på ett allmänt bedömning av förslaget till ny lag om understödsföreningar finner utskottet lämpligt att genom några exempel belysa frågan om gränserna för denna lagstiftnings tillämpningsområde.

Med understödsförening förstås såväl enligt förslaget som enligt gällande lag i ämnet sådan förening för inbördes bistånd, som avser att utan affärs- mässigt drivande av försäkringsrörelse idka till personförsäkring hänförlig verksamhet, och nämnas såsom exempel på sådan försäkring pensions-, kapital-, sjuk-, moderskaps- och arbetslöshetsförsäkring. Jämväl såtillvida överensstämmer förslaget med gällande lag, som föreskrifterna i förslaget icke skola äga tillämpning å anstalt, för vars utfästelser av understöd staten eller kommun är ansvarig, å sådan pensionskassa för i offentlig tjänst anställda personer, vilken av Konungen förklarats undantagen från lagens tillämpning, eller å fackförening, fackförbund eller annan liknande förening för vårdande av yrkesangelägenheter av anledning att densamma meddelar understöd vid arbetslöshet.

Första förutsättningen för att en understödsförening skall anses föreligga är således den, att en förening i detta ords gängse betydelse kommit till stånd. Redan härav torde exempelvis följa, att en understödsförening icke konstitueras enbart genom en arbetsgivares utfästelse att i viss ordning pensionera sina arbetare. Enär vidare en understödsförening är en förening för inbördes bistånd, lära hit icke kunna hänföras föreningar med ändamål att ut-

Utskottet.

öva välgörenhet. Dyliga föreningar kunna för övrigt icke anses idka försäkringsverksamhet. Utmärkande för sådan verksamhet torde nämligen bland annat vara, att utövaren av verksamheten ikläder sig rättsligt utkrävbbara förbindelser. Den av åtskilliga ordenssällskap och andra liknande föreningar även gent emot medlemmar och deras familjer utövade understödsverksamheten lärer således i allmänhet icke vara underkastad nu förevarande lagstiftning. Och även om en förening enligt sina stadgar är skyldig att i viss angiven ordning lämna understöd åt medlem eller hans familj i händelse av medellöshet, torde föreningen icke vara en understödsförening i förslagets eller gällande lags mening, enär medellöshet såsom alltför ofta beroende av vederbörandes egna åtgöranden eller underlåtanden icke anses kunna göras till föremål för försäkring. Då en understödsförenings verksamhet vidare måste falla inom personförsäkringens område, äro från tillämpningen av nu förevarande lagstiftning uteslutna föreningar med uppgift att meddela s. k. skadeförsäkring. Vad slutligen angår den avgränsning av sagda lagstiftnings tillämpningsområde, som innefattas i bestämmelsen att en understödsförening icke får driva sin rörelse affärsmässigt, vill utskottet allenast erinra därom, att den affärsmässiga försäkringsverksamheten är underkastad lagen den 25 maj 1917 om försäkringsrörelse samt att åt rättstillämpningen överlämnats att i varje särskilt fall avgöra, huruvida en försäkringsrörelse är att anse såsom affärsmässigt bedriven eller icke.

Under behandlingen av detta ärende har utskottet funnit gällande lag om understödsföreningar vara i så mätto mindre tillfredsställande, som densamma icke lämnar tillräckliga garantier för att understödsföreningarnas ur social synpunkt synnerligen värdefulla verksamhet bedrivs efter ekonomiskt sunda principer. Utskottet har härutinnan särskilt uppmärksammat, att det låga medlemsantal, varmed en förening tillåtes verka, ofta icke uppfyller berättigade krav i fråga om sådan utjämning av risker, som bör känneteckna en sund försäkringsrörelse, att inga tvingande bestämmelser rörande den för varje försäkringsverksamhet nödvändiga fondbildningen meddelas, varav jämväl följer att en förening kan bedriva sin rörelse med uppenbarligen för låga avgifter, samt att de maktmedel, som lagen lägger i tillsynsmyndighetens hand, äro otillräckliga för ett effektivt ingripande gent emot även uppenbara missförhållanden inom myndighetens ämbetsområde. Även om, såsom departementschefen framhållit, svårare dylika missförhållanden hittills sällan kommit till synes, manar dock blotta möjligheten, att sådana förr eller senare kunna uppkomma, till vidtagande av motåtgärder. Med hänsyn till de mycket betydande tillgångar, som dessa föreningar förvalta och som hopsparats av folkets breda lager för att utgöra ett bistånd vid sjukdom eller dödsfall eller på ålderns dagar, synes nämligen här mindre än någonsin böra för genomförandet av en reform krävas, att katastrofartade förhållanden först skola hava inträffat. Enligt utskottets mening tillgodoser det föreliggande lagförslaget rimliga önskemål i fråga om ökad ekonomisk trygghet för understödsföreningarnas medlemmar, samtidigt som i förslaget beaktats, att på

grund av dessa föreningars folkliga och skiftande karaktär försiktighet bör iakttagas i fråga om uppställandet av rigorösa föreskrifter rörande deras verksamhet samt att ett genomförande av förslaget icke bör medföra alltför stora svårigheter för redan existerande livsdugliga föreningar att fortsätta verksamheten. Jämväl i övrigt anser utskottet, att förslaget erhållit en tillfredsställande utformning.

Utskottet övergår härefter till att under de olika paragraferna verkställa detaljgranskning av lagförslaget. I den mån de särskilda bestämmelserna icke i det följande beröras, hava de av utskottet lämnats utan erinran.

3 § fjärde stycket.

I *propositionen* stadgas i 3 § fjärde stycket, att i den mån rätten till pension grundar sig å erlagda medlemsavgifter skall pensionen utgå med fasta belopp.

Gällande lag saknar motsvarande bestämmelse.

I *socialstyrelsens förslag* till ändringar i nuvarande paragrafer i gällande lag återfinnes motsvarande bestämmelse i 3 § sjätte stycket, enligt vilket pension, för vars erhållande medlem erlägger avgift, skall i stadgarna vara till storleken bestämd.

Såsom motivering för sitt förslag i denna del har *socialstyrelsen* anfört:

Statistiken visar, att åtskilliga pensionskassor utfästa pensioner med i stadgarna icke fixerade belopp. Verksamheten är då i allmänhet så ordnad, att de pensioner, som skola utgå under ett år, vilket som helst, till beloppen bestämmas endast för det året, på så sätt, att för årets pensionering tillgängliga medel fördelas lika eller efter fastställda proportioner mellan pensionstagarna. Utgörande en kvarleva från en föregående tid kunna dessa kassor numera icke anses fylla de krav, som måste ställas på en rationellt ordnad pensionsförsäkring. Särskilt gäller detta i det avseendet, att garantier i allmänhet icke finnas för att medlemmarna erhålla skälig valuta för sina avgifter, i den mån dessa, såsom vanligen sker, omedelbart tagas i anspråk för den löpande pensionsutbetalningen i stället för att, såsom rätteligen bör ske, tillika med räntor helt eller delvis uppsamlas i en premiereserv tills pensionsfallen inträffat för att först då tagas i anspråk för den rätte vederbörandes pensionering. Vid inträdet räknar medlemmen med att hans pension kommer att bli av ungefär samma storlek som då utgående pensioner. Icke desto mindre inträffar alltför ofta, att pensionerna efter hand väsentligen minskas. Enligt styrelsens mening bör ett sådant system icke tillåtas, utan bör i lagen uppställas såsom villkor för pensionskassas registrering, att dess utfästelser skola vara till storleken fixerade. Undantag bör därvid medgivas endast i händelse pensionerna i mera avsevärd utsträckning bestridas med tillhjälp av medel, som i särskild ordning ställts till kassans förfogande på villkor, som icke medgiva en anordning av antytt slag. Men även i sådant fall synes böra fordras, att pensioneringen skall vara på angivet sätt ordnad, i den mån kassan därför upptager fasta avgifter av medlemmarna.

I sitt över socialstyrelsens förslag avgivna yttrande har *försäkringsinspektionen* ansett bestämmelsen ifråga möjligen kunna vålla tvekan vid tolkningen,

då fråga exempelvis vore om en pensionskassa, vars stadgar innehölle tillfredsställande försäkringstekniska grunder för avgifternas beräkning m. m., samt har på grund härav förordat en omformulering av bestämmelsen.

Svenska sjuksköterskornas allmänna pensionsförening, understödsförening, har anfört:

Enligt denna förenings stadgar vore delägare skyldig att före uppnådd pensionsålder till föreningen inbetala minst 500 kronor, antingen på en gång eller genom årliga insatser av minst 25 kronor, vilka finge fördelas på olika poster under året. Mer än 2,000 kronor finge ej under loppet av ett kalenderår för någons räkning i föreningen insättas och delägars inestående behållning finge icke överstiga 10,000 kronor. Inom de gränser, som sålunda angivits, kunde delägens avgiftsbetalning godtyckligt varieras.

De ännu icke pensionerade delägarnas tillgodohavanden sammanfördes till en särskild fond, besparingsfonden, och å tillgodohavandena gottgjordes ränta, i huvudsak bestämd efter den för året beräknade medelräntefoten å föreningens kapitalplaceringar, varjämte till desamma fördes arvsinst efter avlidna delägare i besparingsfonden.

Under det kalenderår, då delägaren uppnådde 50 års ålder, ägde hon avgöra, om pensionen skulle börja utgå från påföljande års ingång eller om den skulle lyftas först vid en senare tidpunkt, som finge bestämmas senast till ingången av kalenderåret efter uppnåendet av 60 års ålder. Pensionen bestämdes på sådant sätt, att delägens vid inträdet i pensionsklassen förefintliga tillgodohavande förvandlades till en livränta, som beräknades med tillämpning av ålderdomsförsäkringskommitténs dödlighetstabell samt den räntefot, som styrelsen med hänsyn till påräknad ränta och övriga på förhållandena inverkan omständigheter bestämde, varjämte till denna s. k. avgiftspension lades viss tilläggs pension. För utgående pensioner och tilläggs pensioner avsattes försäkringstekniskt beräknad premiereserv; det tillskott till delägarnas behållning, som vore erforderligt, för att man skulle kunna avsätta premiereserv jämväl för tilläggs pensionerna, erhöles ur avkastningen på vissa särskilda fonder, bildade genom donationsmedel m. m.

Såsom av det sagda torde framgå företedde föreningens pensionering stora likheter med pensionsstyrelsens på frivilliga avgifter grundade försäkring, i det pensionsbeloppet icke behövde från början fixeras utan bleve efter försäkringstekniska grunder bestämt med hänsyn till dels den ålder, från vilken delägaren sedermera önskade lyfta pensionen, och dels de insatser — inom vissa gränser valfria — som blivit gjorda.

Föreningen hade emellertid nu bemärkt, att socialstyrelsens förslag till ny lydelse av understödsföreningslagen innehölle en bestämmelse om att pension, för vars erhållande medlem erlade avgift, skulle i stadgarna vara till storleken bestämd. En strängt formell tolkning av denna bestämmelse syntes kunna lägga hinder i vägen för ett fortsatt uppehållande av föreningens verksamhet efter i huvudsak oförändrade riktlinjer, men ett uppställande av sådana hinder torde väl ej få anses befogat, då verksamheten i stort sett bedrevs efter mönster av den statliga frivilliga pensionsförsäkring.

Föredragande departementschefen har funnit enighet råda därom, att, i den mån pension vore grundad å medlems egna avgifter, densamma borde beräknas med hänsyn till avgifternas storlek och tiden för deras erläggande samt sålunda icke med hänsyn till kassans vid varje särskild tidpunkt för utbetalningar tillgängliga medel. Den av socialstyrelsen härutinnan föreslagna bestämmelsen kunde dock måhända givas en strängare innebörd än

styrelsen torde hava avsett. Motsvarande bestämmelse i propositionen utsade allenast, att i den mån rätten till pension grundade sig å erlagda medlemsavgifter pensionen skulle utgå med fasta belopp. Att beloppen skulle vara fasta innebure, att de skulle vara på förhand bestämda eller beräkneliga.

Enligt utskottets mening är det för en pensionsberättigads trygghet av största värde, att han kan på förhand beräkna sin pension och äger garanti för att denna icke i framtiden minskas. Vad den av understödsföreningarna bedrivna pensionsförsäkringen beträffar lärer dock en dylik trygghet icke kunna till fullo uppnås. Så länge rätten till ett av en understödsförening utfäst understöd ännu icke förfallit till betalning, skiljer sig densamma nämligen därutinnan från en vanlig fordringsrätt, att föreningen, alltså gäldenären själv, i allmänhet kan i form av stadgeändring besluta minskning av understödet. Grunden härtill är givetvis den, att föreningen för sin ekonomi har att i sista hand lita till medlemmarnas uppoffringar och att dessa i vissa fall lämpligast kunna göras genom minskning av medlemmarnas rätt gent emot föreningen.

Vad nu anförts behöver dock icke föranleda till att kravet på trygghet för de pensionsberättigade inom en understödsförening helt uppgives. Redan gällande lag föreskriver sålunda i 44 § sista stycket, bland annat, att stadgeändring, som avser inskränkning av rätt till understöd, icke äger tillämpning i fråga om rätt till pension, med avseende varå pensionsfallet inträffat innan beslutet om ändringen blev slutgiltigt fattat. Denna föreskrift har oförändrad upptagits i 42 § sista stycket i propositionen, och utskottet vill redan i detta sammanhang förutskicka, att utskottet vid behandlingen av sagda paragraf kommer att förorda bibehållandet av denna föreskrift. Densamma har tydligen till syfte att för framtiden trygga rätten till redan utgående pension. Emellertid uppnås icke detta syfte, därest enligt föreningens stadgar pensionen kan, oberoende av stadgeändring, allt efter omständigheterna variera till beloppet från tid till annan. Att dylika fall förekomma, framgår av utredningen i detta ärende.

I propositionen föreslås nu en bestämmelse därom, att i den mån rätten till pension grundar sig å erlagda medlemsavgifter pensionen skall utgå med fasta belopp. Att beloppen skola vara fasta innebär enligt uttalande av departementschefen, att de skola vara på förhand bestämda eller beräkneliga. Av detta uttalande torde framgå, att innebörden av bestämmelsen icke avsetts vara den, att själva pensionsbeloppen behöva vara angivna i stadgarna. Med ledning av dessa skall emellertid vederbörande på förhand kunna beräkna de pensionsbelopp, som han i framtiden äger uppbära. Denna tolkning synes också nära överensstämma med föreskriften i 8 § punkt 6), att understödsföreningens stadgar skola angiva beloppen av de fasta avgifter, som skola erläggas till föreningen, eller grunderna för beräknande därav. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla, att bestämmelsen i 8 § punkt 5), enligt vilken stadgarna skola angiva understödets beskaffenhet och storlek eller grunderna för beräknande därav, icke torde hindra en pensionering enligt sådana grunder, som möjliggöra variationer av pensionsbeloppen allt efter omständigheterna.

Utskottet.

För att ernå större trygghet för pensionstagarna erfordras alltså en ytterligare bestämmelse. Vad i propositionen härutinnan föreslagits föranleder ingen erinran från utskottets sida. Utskottet har med sitt uttalande på denna punkt allenast velat klargöra innebörden av bestämmelsen, att i den mån rätten till pension grundar sig å erlagda medlemsavgifter pensionen skall utgå med fasta belopp. Utskottet vill jämväl tillägga, att denna bestämmelse enligt sin ordalydelse endast bör äga tillämpning å utgående pension och således icke gäller i fråga om rätt till pension innan pensionsfallet ännu inträffat, ävensom att bestämmelsen icke hindrar oberäkneliga variationer av utgående pensionsbelopp, till den del pensionen bestrides exempelvis genom bidrag från en arbetsgivare.

15 §.

81 § och 86 § fjärde stycket *gällande lag* äro av följande lydelse:

81 §.

För *pensionskassa*, vars stadgar icke blivit godkända på sätt i 86 § sägs, skall styrelsen vart femte år låta upprätta och, i samband med ingivandet av de i 80 § omförmälda handlingarna, till tillsynsmyndigheten ingiva försäkringsteknisk utredning av föreningens ställning vid föregående års slut.

Nämnda utredning skall enligt av tillsynsmyndigheten fastställda grunder upprättas av person, vilken innehar behörighet att utöva befattning som aktuarie vid livförsäkringsbolag eller av tillsynsmyndigheten förklarats behörig att upprätta utredningen. Föreningen äger att anlita tillsynsmyndigheten för utredningens upprättande och skall i sådant fall ersätta kostnaden härför med belopp, som bestämmas av nämnda myndighet.

Därest försäkringsteknisk utredning, som av förening ingivits, utvisar brist, må tillsynsmyndigheten, om den så finner erforderligt, ålägga föreningen att, så länge bristen fortfar, upprätta och ingiva sådan utredning oftare än vart femte år, dock högst årligen.

Från skyldigheten att upprätta försäkringsteknisk utredning äger tillsynsmyndigheten helt eller delvis befria förening, då dess rörelse är av mindre omfattning eller eljest skäligen anledning till sådan befrielse föreligger.

86 § (fjärde stycket).

Understödsförening med godkända stadgar skall varje år avgiva försäkringsteknisk utredning på sätt i 81 § första och andra styckena sägs; dock att tillsynsmyndigheten må medgiva viss förening, därest dess rörelse är av mindre omfattning eller eljest skäligen anledning föreligger, att avgiva sådan utredning mindre ofta, likväl minst vart femte år. I utredningen skall såsom skuld upptagas en fond (*premiereserven*), motsvarande sammanlagda värdet av alla löpande utfästelser av understöd.

Enligt 39 § *sjukkasseförordningen* åligger det centralsjukkassa att vart femte år låta upprätta försäkringsteknisk utredning. Kassan äger anlita tillsynsmyndigheten för utredningens upprättande och skall i sådant fall ersätta kostnaden härför med belopp, som bestämmas av nämnda myndighet.

I *propositionen* har 15 § erhållit följande avfattning:

15 §.

För understödsförening skall styrelsen vart femte år, räknat från och med registreringsåret, låta upprätta och, i samband med ingivandet av de i 77 § omfördä handlingsarna, till tillsynsmyndigheten ingiva försäkringsteknisk utredning av föreningens ställning vid föregående års slut; dock att sådan skyldighet icke åligger förening, som endast bereder understöd vid arbetslöshet eller endast meddelar sjukpenning för högst nittio dagar för ett sammanhängande sjuklighetstillstånd eller sjukvårdersättning eller bägge dessa understöd i förening.

Tillsynsmyndigheten äger, om den så finner erforderligt, ålägga förening att jämväl å annan tid än ovan sägs låta upprätta och till tillsynsmyndigheten ingiva försäkringsteknisk utredning.

Från skyldigheten att låta upprätta försäkringsteknisk utredning äger tillsynsmyndigheten helt eller delvis befria förening, då dess rörelse är av mindre omfattning eller eljest skälig anledning till sådan befrielse föreligger.

Försäkringsteknisk utredning skall enligt av tillsynsmyndigheten fastställda grunder upprättas av person, vilken innehar behörighet att utöva befatning såsom aktuarie vid livförsäkringsbolag eller av tillsynsmyndigheten förklarats behörig att upprätta utredningen. Föreningen äger att anlita tillsynsmyndigheten för utredningens upprättande och skall i sådant fall ersätta kostnaden härför med belopp, som bestämmas av nämnda myndighet.

Motsvarande paragraf (B 11 §) i *socialstyrelsens förslag* skiljer sig i sakligt hänseende allenast såtillvida från propositionen, som förslaget icke från skyldigheten att upprätta försäkringsteknisk utredning medgiver undantag för förening, vilken endast bereder understöd vid arbetslöshet.

Vad *socialstyrelsen* såsom motivering till sitt förslag i denna del anfört finnes återgivet å sid. 65 i propositionen.

Vid de *sammanträden*, som inför socialstyrelsen hållits med representanter för olika organisationer, har ifrågasatts, från ett håll, huruvida icke de i denna paragraf föreskrivna försäkringstekniska utredningarna borde verkställas av tillsynsmyndigheten utan kostnader för föreningarna, samt från ett annat håll, huruvida det vore principiellt riktigt att tillsynsmyndigheten, som hade att granska verkställda utredningar, också upprättade desamma. De vid sammanträdet närvarande hava därefter enat sig om ett uttalande, att det borde övervägas, om icke utredningarna, åtminstone beträffande sjukförsäkring, borde verkställas av tillsynsmyndigheten, men att myndigheten däremot icke borde verkställa utredningar för övriga föreningar.

De *fria sjukförsäkringsförbundet* har i sitt yttrande över socialstyrelsens förslag ansett, att den försäkringstekniska utredningen, då den upprättades av tillsynsmyndigheten, icke borde medföra någon kostnad för föreningen.

Departementschefen har vid remissen till lagrådet framhållit, bland annat, att skyldigheten att avgiva försäkringsteknisk utredning innebure den för understödsföreningarna måhända mest tyngande av de ifrågasatta nya eller utvidgade förpliktelserna. Anledning syntes emellertid icke föreligga att frångå den för pensionskassa, förening med godkända stadgar och central-sjukförsäkring redan gällande ordningen, enligt vilken, då tillsynsmyndigheten

anlitades för utredningens upprättande, kostnaden härför skulle gäldas av kassan eller föreningen.

Lagrådet har anfört:

Enligt förslaget skall försäkringsteknisk utredning upprättas i avsevärt större omfattning än som för närvarande gäller. Med hänsyn till att skyldigheten regelmässigt skall fullgöras vart femte år kan ock antagas, att åtminstone för en längre tid framåt dessa utredningar i ett stort antal föreningar komma att verkställas samtidigt med jämnt återkommande mellanrum. Vid dessa förhållanden måste det synas tvelaktigt, om tillsynsmyndigheten städe i den utsträckning, som följer av stadgandet i andra punkten av fjärde stycket, skall kunna tillhandagå föreningarna med biträde för utredningens verkställande. Anses stadgandet icke äga vidsträcktare innebörd än att myndigheten kan inskränka sig till att lämna anvisning å kompetent person, har en sådan tolkning dock knappast stöd i stadgandets ordalydelse. På grund härav och då jämväl med fog anmärkts att utredningens utförande av myndigheten understundom kan vara olämpligt, synes böra övervägas, huruvida ej anledning föreligger till sådan jämkning av den från nuvarande lagtext överflyttade bestämmelsen, att på framställning av föreningen utredningen må, där tillsynsmyndigheten finner sådant lämpligen kunna ske, upprättas genom myndighetens försorg. Motsvarande ändring torde då böra göras i 39 § sjukkasseförordningen.

Vid anmälan av lagrådets utlåtande i statsrådet har *departementschefen* yttrat:

Då jämlikt 81 eller 86 § gällande lag om understödsföreningar eller 39 § sjukkasseförordningen skyldighet föreligger för en pensionskassa, en förening med godkända stadgar eller en centralsjukkasse att upprätta försäkringsteknisk utredning, äger föreningen anlita tillsynsmyndigheten för utredningens upprättande och skall i sådant fall ersätta kostnaden härför med belopp, som bestämes av nämnda myndighet. Enligt vad jag inhämtat har denna bestämmelse av tillsynsmyndigheten vanligen tillämpats så, att myndigheten, då dess medverkan påkallats, förordnat någon sakkunnig person att verkställa utredningen. En dylik tillämpning av stadgandet torde icke kunna sägas stå i strid med dess ordalydelse. Vid sådant förhållande läser icke, såsom lagrådet befarat, skyldigheten enligt motsvarande bestämmelse i 15 § fjärde stycket andra punkten i det remitterade förslaget behöva bereda tillsynsmyndigheten några större svårigheter. Då jag icke heller kan finna det i något fall olämpligt, att den myndighet, som har att utöva tillsyn över en förening, på föreningens egen begäran föranstaltar om utredning rörande föreningens ekonomiska ställning, anser jag mig icke böra biträda lagrådets förslag till jämkning av nu ifrågakvarande bestämmelse.

Utskottet.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot förevarande paragraf i propositionen. Emellertid vill utskottet beträffande paragrafens tillämpning uttala den förväntan, att tillsynsmyndigheten vid fastställande av ersättning för genom myndighetens försorg verkställd försäkringsteknisk utredning tar särskild hänsyn till vederbörande förenings ekonomiska ställning.

19 §.

I 87 § tredje stycket *gällande lag* stadgas, huru förening med godkända stadgar, vilken meddelar livförsäkring, skall redovisa tillgångar, motsvarande

premierreserven för livförsäkringar. Sålunda gäller enligt punkt 5), att dessa tillgångar må redovisas i skuldförbindelser, för vilka föreningen äger säkerhet genom in-teckning i fast egendom inom hälften av senast fastställda taxeringsvärde, så ock, med tillsynsmyndighetens medgivande, i skuldförbindelser med säkerhet av in-teckning inom två tredjedelar av taxeringsvärdet; dock att i varje fall åbyggnad å egendom skall, för att in-teckning i egendomen må godkännas, vara brandförsäkrad i något med vederbörligen fastställd bolagsordning försett brandförsäkringsbolag inom riket. Berörda tillgångar må vidare enligt punkt 7) redovisas i föreningen tillhörig fastighet intill hälften eller, med tillsynsmyndighetens medgivande, intill två tredjedelar av taxeringsvärdet; skolande i fråga om brandförsäkring av åbyggnad gälla vad vid 5) stadgas.

Nu återgivna bestämmelser hava utan ändring upptagits i B 15 § i *socialstyrelsens förslag*, i vad däri meddelats föreskrifter om huru understödsföreningars för dess försäkringsverksamhet behållna tillgångar skola redovisas.

I 19 § i *propositionen*, vari stadganden meddelas rörande redovisning av medel, vilka enligt bestämmelserna i lagen blivit avsatta till fond eller reserverats, har emellertid socialstyrelsens förslag undergått sådan ändring, att utan särskilt medgivande av tillsynsmyndigheten redovisningen må ske i in-teckningar inom och i föreningen tillhörig fastighet intill två tredjedelar av taxeringsvärdet.

Vid de inför socialstyrelsen hållna *sammanträdena* med representanter för olika organisationer har från ett håll framhållits, att det med hänsyn till rådande ränteläge innebure för stor stränghet att förbjuda understödsföreningarna att placera sina tillgångar i egen fastighet utöver två tredjedelar av taxeringsvärdet.

Departementschefen har erinrat, att enligt 215 § lagen om försäkringsrörelse försäkringsbolag ägde utan särskilt tillstånd placera sina tillgångar i fastighetsin-teckningar inom två tredjedelar av taxeringsvärdet. En motsvarande frihet torde utan fara för säkerheten kunna medgivas understödsföreningarna, och detta även för det fall att förening såsom tillgång redovisade egen fastighet. Enligt nyssnämnda lagrum kunde vidare med försäkringsinspektionens medgivande redovisning ske i in-teckning intill fulla taxeringsvärdet i egen fastighet, som vore avsedd för inrymmande av lokal för rörelsen. Då emellertid understödsföreningarna i allmänhet icke torde hava behov av några större dylika lokaler, hade något motsvarande stadgande icke intagits i *propositionsförslaget*.

Med anledning av vad vid de inför socialstyrelsen i ärendet hållna *sammanträdena* från ett håll anförts vill utskottet uttala, att det icke torde vara välbetänkt, om enligt lagen skulle såsom säkerhet för understödsföreningars förbindelser gent emot sina medlemmar godtagas i fastighet placerade medel, liggande över två tredjedelar av taxeringsvärdet. Med detta uttalande avser utskottet jämväl medel, placerade i föreningen tillhörig fastighet. Utskottet finner således icke anledning föreslå ändring i *propositionen* i denna del.

Utskottet.

Har en förening redan använt en avsevärd del av sina tillgångar till inköp av fastighet, kan detta föranleda, att föreningen icke blir i stånd att omedelbart redovisa sina fonder på sätt i 19 § föreskrives. Till frågan härom skall utskottet återkomma vid behandlingen av lagförslagets övergångsbestämmelser.

42 § sista stycket.

Enligt 44 § sista stycket *gällande lag* skall sådan ändring av understödsförenings stadgar, som avser inskränkning av rätt till understöd, icke äga tillämpning i fråga om rätt till pension eller sjukhjälp, med avseende å vilken pensionsfallet eller sjukdomsfallet inträffat innan beslutet om ändringen fattades eller, där beslutet för att bliva giltigt måst fattas å flera förenings-sammanträden, innan beslutet fattades å det sista sammanträdet.

42 § sista stycket i *propositionen* är likalydande med 44 § sista stycket gällande lag.

I *socialstyrelsens förslag* däremot har införts sådant tillägg till 44 § sista stycket gällande lag, att däri meddelad bestämmelse icke skall gälla, där inskränkning i pensionsrätt beslutats med hänsyn till försäkringsteknisk utredning, som upprättats enligt nya av tillsynsmyndigheten utfärdade grunder och anvisningar.

Rörande innebörden och behandlingen av socialstyrelsens förslag i denna del tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 78—82 i propositionen.

Departementschefen har anfört:

Vad angår styrelsens förslag till möjliggörande av sänkning av redan löpande pensioner torde den föregående redogörelsen utvisa, att här möter ett komplex av frågor, vilka ännu icke äro mogna för sin lösning. Förutom vad av försäkringsinspektionen framhållits såväl i yttrandet över styrelsens förslag som i skrivelsen den 21 december 1936 vill jag sålunda erinra, att en lagändring i den riktning styrelsen föreslagit synes böra medföra en prövning av frågan, huruvida och i vilken form de icke medlemsberättigade pensionstagarna böra beredas medbestämmanderätt, då det gäller fattandet av beslut om sänkning av deras pensioner. Då resultatet av den på hemställen av chefen för handelsdepartementet den 22 januari 1937 igångsatta utredningen angående försäkringsverksamheten torde böra avvaktas, innan slutlig ståndpunkt toges till det av styrelsen i förevarande fråga väckta förslaget, anser jag mig icke böra för närvarande förorda detsammias genomförande.

Utskottet.

Gällande lags bestämmelse därom, att sedan pensionsfallet inträffat rätten till pension icke kan genom stadgeändring inskränkas, anser utskottet innefatta en för understödsföreningarnas pensionsförsäkring utomordentligt värdefull princip. Tilltron till denna försäkring skulle nämligen enligt utskottets mening kunna i betänkelig grad rubbas, därest denna princip icke med stränghet upprätthölls. Emot förslaget om bibehållande av sagda bestämmelse har utskottet således ingen erinran att framställa.

Övergångsbestämmelserna 1 mom. vid 2) och 3).

Enligt *propositionen* skall den nya lagen träda i kraft den 1 juli 1938 och äldre lag upphöra att gälla samma dag. Med avseende å understödsförening, som vid nämnda tid är registrerad enligt äldre lag, skall dock denna enligt 1 mom. vid 1) i övergångsbestämmelserna fortfarande äga tillämpning intill dess tillsynsmyndigheten på ansökan av föreningen förklarat föreningens stadgar stå i överensstämmelse med föreskrifterna i den nya lagen samt vara betryggande för medlemmarna och övriga understödsberättigade ävensom i övrigt upprättade på ett med hänsyn till verksamhetens art och omfattning lämpligt sätt. Sådan ansökan måste emellertid enligt 2 mom. vid 2) göras före den 1 januari 1943.

Enligt 1 mom. vid 2) må nyss omfördämd förklaring avgivas och föreningen därefter fortsätta verksamheten utan hinder därav, att föreningen icke uppfyller den enligt 3 § första stycket eller, i fråga om beredande av pension, enligt 3 § andra stycket för föreningen gällande föreskriften angående minsta medlemsantal; dock att i sådant fall tillsynsmyndigheten skall bestämma det antal medlemmar, varav föreningen minst skall bestå. Nedgår medlemsantalet under det sålunda bestämda, skola de bestämmelser äga motsvarande tillämpning, vilka gälla då medlemsantalet i en enligt nya lagen registrerad förening nedgått under det, vartill medlemmarna enligt tillsynsmyndighetens med stöd av 3 § meddelade beslut minst skola uppgå. Härutinnan gäller enligt 47 §, att föreningens styrelse ofördröjligen skall göra anmälan om förhållandet hos tillsynsmyndigheten, som efter prövning av föreliggande omständigheter må medgiva föreningen att på särskilda villkor fortsätta sin verksamhet med mindre antal medlemmar än tidigare varit bestämt. Såsom sådant särskilt villkor skall angivas visst tal, under vilket föreningens medlemsantal ej må nedgå. Lämnas icke sådant medgivande, eller lämnas medgivande och nedgår därefter föreningens medlemsantal under det nya talet utan att detta inom tre månader åter uppnås, skall föreningen träda i likvidation.

Vidare gäller enligt 1 mom. vid 3), att därest för förening, som jämlikt 17 § är skyldig redovisa premiereserv, yppar sig svårighet att för äldre försäkringar vid tiden för ansökan om förklaring, varom vid 1) sägs, avsätta premiereserv till i 17 § föreskrivet belopp, må tillsynsmyndigheten medgiva föreningen sådant anstånd, att under viss tid, ej överstigande femton år, premiereserven för sådana försäkringar må upptagas till lägre än föreskrivet belopp, under villkor att skillnaden årligen minskas i enlighet med en av tillsynsmyndigheten fastställd plan; dock att anstånd ej må medgivas, där det enligt verkställd undersökning icke kan förväntas, att bristen skall kunna täckas under sagda tid.

Socialstyrelsen har icke framlagt något utarbetat förslag till övergångsbestämmelser. Emellertid har styrelsen i sin utredning uppmärksammat, att ett betydande antal nu registrerade föreningar icke kunde uppvisa det medlemsantal av etthundra, som enligt styrelsens lagförslag i princip skulle fordras för registrering. Dessa föreningar, vilka registrerats medan lagen ännu tillstodde och till och med påbjöde registrering vid lägre medlems-

antal än etthundra, borde alltså få äga fortbestånd, dock allenast under förutsättning att de ekonomiska grunderna för verksamheten genom avgiftstillägg eller särskild fondering förstärktes i den omfattning, som kunde vara påkallad med hänsyn till det lägre medlemsantalet.

Departementschefen har anfört:

Tidigare har jag vid behandlingen av 3 § förordat, att, där särskilda omständigheter därtill föranleda, tillsynsmyndigheten må medgiva undantag från de i första och, vad angår beredande av pension, i andra styckena i nämnda paragraf upptagna bestämmelserna om minsta medlemsantal. Så mycken hänsyn synes mig nu böra visas de äldre registrerade föreningarna, att beträffande dem dylika särskilda omständigheter skola anses i regel föreligga. Särskild bestämmelse med sådant syfte har införts i 1 mom. vid 2). Såsom socialstyrelsen framhållit, bör emellertid här liksom i övriga motsvarande fall gälla, att den minskade fordran i fråga om medlemsantalet uppväges av skärpta krav i fråga om de ekonomiska grunderna för verksamheten.

Av hänsyn till de äldre föreningarna hava i 1 mom. vid 3) införts för dem avsedda bestämmelser, motsvarande de i 17 § sista stycket föreslagna. Erinras må, att vid tillkomsten av gällande lag en liknande lindring beredd de äldre livförsäkringsföreningar, vilka önskade bliva registrerade med godkända stadgar. Jag hänvisar härutinnan till 99 § tredje stycket vid 4) gällande lag.

Utskottet.

Enligt vad utskottet har sig bekant kunna i vissa nu registrerade pensionskassor nya medlemmar icke vinna inträde. Anledningen härtill är i regel den, att vederbörande kassa endast har till uppgift att pensionera sådana anställda i ett företag, vilka på grund av sin ålder icke ansetts lämpligen kunna pensioneras genom Svenska Personalpensionskassan, Enskilda Järnvägarnes Pensionskassa eller någon liknande inrättning, till vilken företagets övriga befattningshavare vunnit anslutning.

Medlemsantalet i en dylik uteslutande för vissa personer bildad pensionskassa måste på grund av avgång genom dödsfall oavslutligen minska. Då emellertid dessa kassor obestriddligen hava en social uppgift att fylla, bör enligt utskottets mening den nya lagens bestämmelser rörande minsta tillåtna medlemsantal så avfattas, att dessa kassor kunna så långt möjligt är fortsätta sin verksamhet. Enligt 1 mom. vid 2) i övergångsbestämmelserna beredes också kassorna sådan möjlighet, och utskottet har därför ingen erinran att göra mot avfattningen av detta lagrum. Utskottet vill allenast understryka önskvärdheten av att tillsynsmyndigheten, då den bestämmer minsta tillåtna medlemsantalet för en kassa av nu ifrågakaraktär, sätter detta så lågt som med hänsyn till övriga omständigheter är möjligt. Vad nu anförts synes böra beaktas även i övriga fall, då tillsynsmyndigheten har att bestämma minsta medlemsantalet för en vid den nya lagens ikraftträdande redan registrerad understödsförening.

Den lindring, som jämlikt 1 mom. vid 3) i övergångsbestämmelserna kan beredas äldre förening i fråga om skyldighet att omedelbart redovisa full premiereserv, är enligt utskottets mening av synnerligt värde för en smidig övergång till den nya lagstiftningen. Emot utformningen av bestämmelsen härutinnan har utskottet ingen erinran att framställa. Beträffande tillämpningen av densamma vill emellertid utskottet uttala det önskemålet, att tillsynsmynd-

digheten icke utan starka skäl därtill förvägrar en förening anstånd med redovisning av lagstadgad premiereserv samt att myndigheten vid fastställandet av plan för bristens fyllande tager vederbörlig hänsyn till föreliggande förhållanden. För utskottet har sålunda uppgivits, att vissa föreningar hava en väsentlig del av sina tillgångar placerade i egna fastigheter. I dylikt fall bör enligt utskottets mening nyssnämnda plan så avfattas, att föreningen icke tvingas till en hastig och måhända därför förlustbringande försäljning av fastigheten. Och om, såsom i ett annat för utskottet uppgivet fall lärer vara förhållandet, en för anställda i ett visst företag bildad förenings tillgångar huvudsakligen äro placerade i av företaget utfärdade skuldförbindelser utan realsäkerhet, synes största möjliga hänsyn böra visas företaget, så att icke detta genom en alltför hastig indrivning av förbindelserna råkar i likviditetssvårigheter.

B. Förslaget till lag angående upphävande av lagen om återförsäkringskassor.

En redogörelse för vissa bestämmelser i lagen den 18 juni 1926 (nr 217) om återförsäkringskassor lämnas å sid. 104—105 i propositionen nr 19.

Enär de genomgripande ändringar i lagstiftningen om understödsföreningar, som föreslagits i propositionen, skulle påkalla en motsvarande revidering av lagstiftningen om återförsäkringskassor, men denna lagstiftning hittills icke i något fall kommit i tillämpning, har frågan om ändamålsenligheten av en omfattande ändring av lagstiftningen rörande dylika kassor hänskjutits till *socialstyrelsen* för yttrande. Styrelsen har ansett förklaringen till att lagen om återförsäkringskassor under den tid av över tio år, varunder den varit gällande, icke i något fall kommit i tillämpning otvivelaktigt vara att söka däri, att något verkligt behov av återförsäkring genom återförsäkringskassa — emot förmodan vid lagens antagande — icke gjort sig gällande. Sedan styrelsen vidare på anförda skäl icke funnit några omständigheter föreligga, som för närvarande kunde tänkas framkalla ett sådant behov, har styrelsen tillstyrkt, att åtgärder vidtoges för upphävande av lagen om återförsäkringskassor.

Departementschefen har som motivering för nu förevarande lagförslag anfört, att den verkställda utredningen finge anses giva vid handen, att något behov av återförsäkringskassor icke förefunnes.

Vid granskning av nu ifrågavarande förslag har utskottet ej funnit anledning till erinran mot detsamma.

Utskottet.

C. Förslagen till förordningar angående ändring i vissa delar av förordningarna om erkända sjukkassor och om erkända arbetslöshetskassor.

I *propositionen nr 20* föreslås av det genom propositionen nr 19 framlagda förslaget till lag om understödsföreningar betingade ändringar i för-

ordningarna den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor och den 15 juni 1934 (nr 264) om erkända arbetslöshetskassor.

Utskottet.

Utskottet har vid granskning av de genom propositionen nr 20 framlagda författningsförslagen icke funnit anledning till erinran mot desamma.

Utskottets hemställan.

På grund av vad i det föregående anförts får utskottet hemställa,

- 1) att propositionen nr 19 måtte bifallas av riksdagen; samt
- 2) att propositionen nr 20 måtte bifallas av riksdagen.

Stockholm den 24 februari 1938.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman, Linder, Hagman**, *P. Sandström, Heiding, Västberg, Elon Andersson* och *Ekströmer*;

från andra kammaren: herrar *Hage, Olovson, Pettersson* i Hällbacken, *Thorell**, *Gardell* och *Hansson* i Örebro, fröken *Andersson* samt herr *Barnekow*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
